

2022

FAKTA OM TURISMEN

Samlad statistik från Jämtland Härjedalen

Snabba fakta

– om turismen i Jämtland Härjedalen

Coronapandemin som slog till med full kraft i mars 2020 har inneburit en stor utmaning för besöksnäringen. Det avspeglar sig med stor tydlighet i nästan alla siffror som beskriver besöksnäringen och dess utveckling. Samtidigt kan det konstateras att Jämtland Härjedalen som helhet klarat sig bättre än många andra regioner i landet och återhämtningen har varit stark, i vissa fall redovisas "all time high" under 2021.

- Turismen i Jämtland Härjedalen omsatte 5,69 miljarder kronor 2021. Jämfört med 2020 innebär det en ökning med 0,92 miljarder kronor, motsvarande +19%. Dock återstår en liten bit kvar till det tidigare rekordåret 2019, då omsättningen låg på 5,84 miljarder kr.
- Liftkortsförsäljningen (724 miljoner kronor) står för nästan 13% av den totala omsättningen. Båda siffrorna visar "all time high" med en tydlig ökning jämfört med 2020, +147 miljoner kr (+24%). Antalet skiddagar vintern 2020/21 var 2,94 miljoner, vilket motsvarar en ökning med 17% jämfört med 2019/20.
- Totalt hade Jämtland Härjedalen ca 11,3 miljoner gästnätter (+12%) 2021, varav drygt 3,1 miljoner i kommersiellt boende (+19%).
- Turismen genererar skatteintäkter (kommun och landsting) på ca 723 miljoner kronor.
- Totalt hade Jämtland Härjedalen drygt 1,1 miljoner dagsturister 2021, en ökning med cirka 10%.
- Covid 19-pandemin har av naturliga skäl påverkat utlandsmarknaden. De utländska kommersiella gästnätterna minskade ytterligare något under 2021, totalt sett med -35 500 eller -15% jämfört med 2020. Men jämfört med rekordåret 2019 handlar det om en minskning med nästan -412 000 gästnätter (-67%). Störst är tappet på den norska marknaden, -250 000 gästnätter motsvarande -82%.
- Den kraftiga utlandsminskningen har dock i hög grad kompenserats av en mycket stark utveckling för den svenska marknaden. Jämfört med 2020 handlar det om en ökning med drygt 540 000 gästnätter motsvarande +23%.
- Totalt genereras motsvarande knappt ca 7 700 årsarbeten av turismen. Jämfört med 2020 en ökning med +15%.

Helags. Foto: Jocke Lagerqrantz

"Tusenmetern". Foto: Lars Häreblad

Innehåll

2	Snabba fakta
3	Innehållsförteckning
4	Jämtland Härjedalen Turism
5	Fakta och definitioner
6	Turismen i siffror
9	Turismens ekonomiska betydelse
12	11,3 miljoner gästnätter/år
13	Fritidshus
14	Kommersiella gästnätter
14	Stora skillnader mellan länets kommuner
16	Arbetsstillfällen och skatteintäkter
17	Besöksnäringen - en motor för Jämtland Härjedalen
18	Den svenska gästen
19	Vintergästen
19	Snöskoterturism
20	Skidåkning
21	Sommargästen
22	Vandring
22	STF gör fjällvärlden tillgänglig
22	Cykling
23	Fiske
24	Gastronomi
25	Sevärdheter
26	Evenemang
27	Den internationella gästen
28	Vad attraherar utländska gäster?
30	Resa hit
30	Tåg, flyg, bil och buss
32	Bilden av Jämtland Härjedalen
37	Framtidens gäster
38	Hur hittar nya besökare till regionen?
42	Ett gott värdskap ger fler gäster

Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen 2022 avser statistik och underlag insamlat under 2021. Publikationen utgiven i september 2022 av Jämtland Härjedalen Turism. Statistiska underlag bearbetade av Nordanalys. Grafisk form: Gustav Kron. Omslagsfoto: Karl Vertergård "Topptur i Vemdalen". Tryck Daus Tryckeri i Östersund AB.

Turister på Åreskutan. Foto: Sigvard Lindé.

Jämtland Härjedalen Turism

**Turism är en basnäring i Jämtland Härjedalen och har varit så i långa tider.
De första besökarna var jägare som besökte regionen för ca 8 000 år sedan.**

De första jägarna på jaktexpedition följdes av pilgrimer, forbönder, blomsterherrar, luft- och brunnsгäster, jaktlorder och national-romantiker, fram till idag då det är svårt att tänka sig Jämtland Härjedalen utan turister.

I Jämtland Härjedalen finns oändliga möjligheter till naturbase-erade aktiviteter både på sommaren och vintern, boende i allt från slott till koja, smidiga kommunikationer med resten av Sverige och världen samt lokalproducerad mat när hungern sätter in.

Jämtland Härjedalen Turism, JHT, bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. JHT företräder regionens besöksnäring i nationella och internationella sammanhang och samverkar med näringsens aktörer. Destinationsorganisationerna är huvudägare. Region Jämtland Härjedalen och kommunerna äger färre andelar. I för-eningens styrelse finns företrädare för regionens besöksnäring, turismforskningen och Region Jämtland Härjedalen.

Besöksnäringen i Jämtland Härjedalen har tillsammans formulerat mål, vision och strategi som går hand i hand med den Regio-nala Utvecklingsstrategin, RUS. Vi vill tillsammans fortsätta att utveckla besöksnäringen och vår vision är att Jämtland Härjedalen ska vara en ledande region för naturbaserade upplevelser.

JHT:s projekt och projektmedverkan 2021 är steg på vägen mot de mål som finns för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen:

- Internationell konkurrenskraft, 2017-2022.
- Welcome! 2019-2022.
- Den digitala transformationen 2019-2022.
- Besöksnäringens roll för regional utveckling 2.0 2021-2023.
- Branschorganisation för hållbar skoterturism 2018-2021.
- Morgondagens medarbetare, 2.0. 2020-2023.

Mer om JHT och pågående projekt: www.jht.se/projekt

”Vi vill tillsammans fortsätta att utveckla besöksnäringen och vår vision är att Jämtland Härjedalen ska vara en ledande region för naturbaserade upplevelser.”

Fakta och definitioner

Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år, för fritid, affärer eller andra syften.

Uppgifter om övernattningar är hämtade dels från Tillväxtverket/SCB:s inkvarteringsstatistik (redovisar hotell, vandrarhem, stugbyar, camping och förmedlat boende). Övriga övernattningar, liksom de turistiska utläggerna hämtades tidigare från TDB (Turistdatabasen) som är en rikstäckande resvaneundersökning bland Sveriges befolkning. För siffrorna som gäller 2021 har dessa uppgifter skattats, baserat på tidigare utfall och med hänsyn taget till utvecklingen av kommersiella gästnätter.

Att beräkna ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter av turism är förknippat med metodologiska problem. Jämtland Härjedalen har använt den så kallade Turistekonomiska modellen (TEM) i ett flertal år och därigenom finns en jämförbarhet bakåt i tiden. Som vid alla undersökningar som baseras på stickprovssurval uppstår statistiska felmarginaler, vilket innebär att resultaten inte kan tas för absoluta sanningar utan är att betrakta som ungefärliga resultat. 2021 års siffror när det gäller ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter är skattade baserade på tidigare årsutfall och med hänsyn taget till utvecklingen av kommersiella gästnätter.

I några av kapiteln, till exempel texten som handlar om vad som attraherar utländska gäster, finns smakprov från undersökningar som genomförts i Jämtland Härjedalen.

Definitionen av turism

Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år, för fritid, affärer eller andra syften. Det finns många olika definitioner av ordet turism men den som JHT använder sig av är FN:s definition: ”Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år, för fritid, affärer eller andra syften”. Från och med 2013 omfattar antal dagsbesök även kortare resor än 100 km.

Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum. Friluftsliv är en (ofta) spontan aktivitet utan krav på prestation ute i naturen.

Konsumenten definierar turism

Undersökningar och fakta pekar mot ett högre intresse för kortare resor mätt i tid vilket ställer högre krav på rikare innehåll, högre tillgänglighet och kortare restid. Turism är en mycket komplex företeelse. Det är den som konsumerar som bestämmer vad som är turism, inte den som producerar.

Turismen i siffror

De senaste två åren har på grund av coronapandemin inneburit kraftigt förändrade förutsättningar och stora utmaningar för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. I mars 2020 var pandemin ett faktum och effekterna blev drastiska i april då länets skid- anläggningar stängdes innan påskveckorna. Skiddestinationerna i Jämtland Härjedalen var näst intill tomma, gränshandel och in- resta normmän minskade drastiskt för att till slut upphöra helt då svensk-norska gränsen stängdes. De kommersiella gästnätterna i april minskade med nästan 90%. Det rådde krisstämning.

Intäktsbortfallet blev lägre än beräknat

Beräkningar som gjordes visade på ett befarat intäktsbortfall fram till midsommar på nästan 1 miljard kronor. I efterhand har beräkningarna visat sig var något för pessimistiska. Sommaren utvecklades trots allt bättre än man kunnat befara och flera fjälldestinationer hade en snabbare återhämtning än väntat. Upplevelser i naturen och fjällvärlden blev för många helt enkelt substitut till utlandssemester, storstadsemester eller besök på festivaler och nöjesparker.

Fler vistades mer i sina fritidshus

Därtill gynnades regionen av att många valde att nyttja sitt fritidshusboende i högre omfattning än normalt. Detta gäller naturligtvis inte bara Jämtland Härjedalen, men det faktum att stora delar av regionen har en hög koncentration av fritidshus har naturligtvis varit positivt bidragande. Fritidshuseffekterna blir större i en region som Jämtland Härjedalen med ett relativt

stort antal fritidshus. Man kan även säga att regionen indirekt har gynnats av att ha en liten befolkning. Det generellt minskade resandet för att besöka släkt och vänner har relativt sett påverkat Jämtland Härjedalen i mindre omfattning jämfört med mer befolkningstäta regioner. Men helåret 2020 redovisade trots allt en total omsättningsminskning på ca 1,1 miljarder kr, -18%.

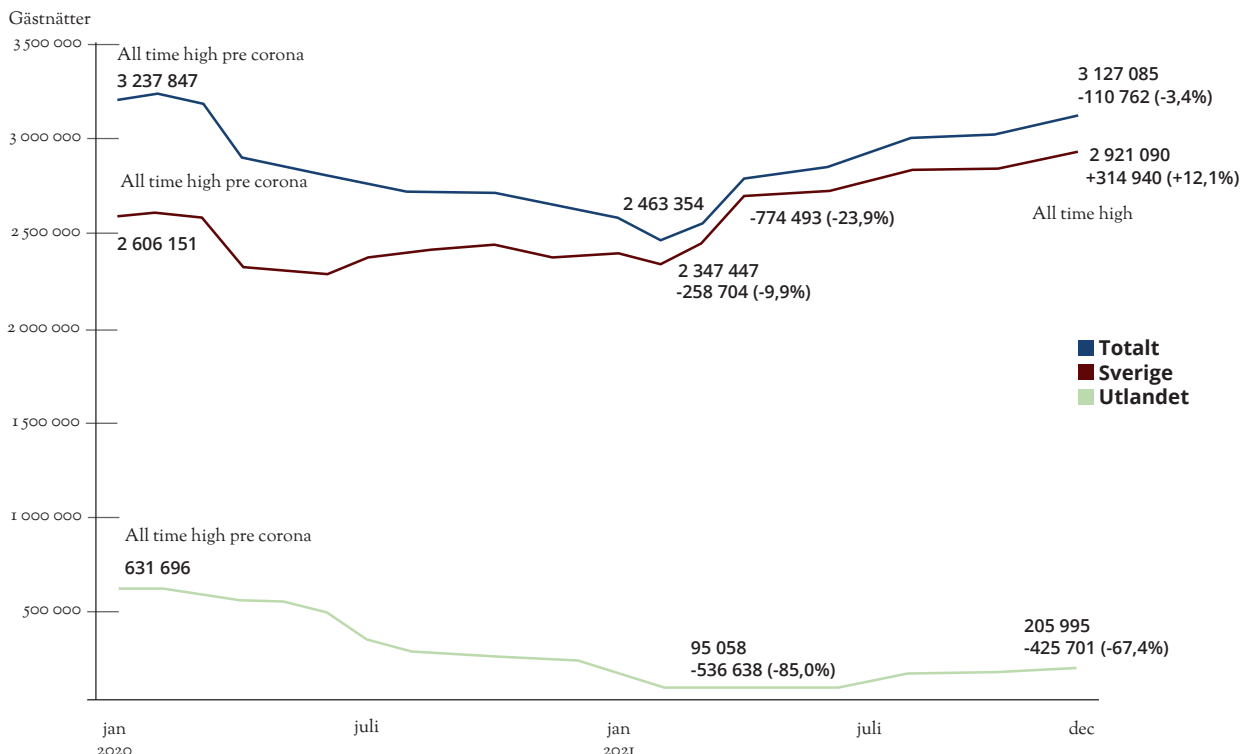
Skidorterna ställde om

Vintersäsongen 2020/21 innebar en omställning för länets alla skiddestinationer. Det handlade i hög grad om att "coronasäkra" verksamheten och insatserna och uppfinningsrikedomen var imponerande. Trots i princip inga utländska gäster så blev utfallet av vintersäsongen i de flesta fall mycket positivt. Framför allt skidorterna i Härjedalen men även Bydalsfjällen hade sina bästa säsonger någonsin när man tittar på antalet skiddagar, men även Åre gjorde en stark återhämtning. Det var de svenska gästerna som i avgörande grad bidrog till den fina utvecklingen. Man valde en skidresa i Sverige i stället för att resa utomlands och samtidigt så nyttjades de egna fritidsboendena i högre grad än normalt. För många blev det ett andra hem under pandemin. Den positiva trenden fortsatte även under sommaren 2021, samtidigt som man kunde börja se en gradvis återhämtning för vissa utlandsmarknader, men i allt väsentligt var det ändå den svenska marknaden man hade att förlita sig till.

Alla destinationer i regionen gynnades inte av pandemin

Nu när restriktioner är upphävd och det mesta har börjat återgå

Kommersiella gästnätter i Jämtland Härjedalen - ackumulerade 12-månadersperioder

till det mer normala, kan man blicka tillbaka på två väldigt speciella år och samtidigt konstatera att besöksnäringen i Jämtland Härjedalen som helhet klarat sig förhållandevis bra genom pandemin, även om det är stora variationer mellan olika destinationer. Om fjälldestinationerna i Härjedalen nästan "gynnats" av pandemin, så har det varit betydligt tuffare för andra. Östersund är det tydligaste exemplet. Ett stort utlandsberoende via den norska marknaden, många inställda större evenemang, en helt avstannad konferens- och mötesmarknad, i kombination med minskat övrigt affärsresande har inneburit dramatiska konsekvenser. Men även här kan man under 2021 se en gradvis återhämtning, även om det är en bra bit kvar till nivåerna som gällde innan pandemin.

Gästnattsutveckling i Jämtland Härjedalen januari 2020 – december 2021

På sidan sex visas kommersiella gästnätter i Jämtland Härjedalen, där värdena i kurvan representeras av 12-månaderssiffror. I februari 2020, innan pandemin slog till, redovisades "all time high" för den senaste 12-månadersperioden, både totalt, för svenska och utländska gästnätter. Därefter kan man följa utvecklingen månad för månad, där varje mätpunkt utgörs av den senaste 12-månadersperioden.

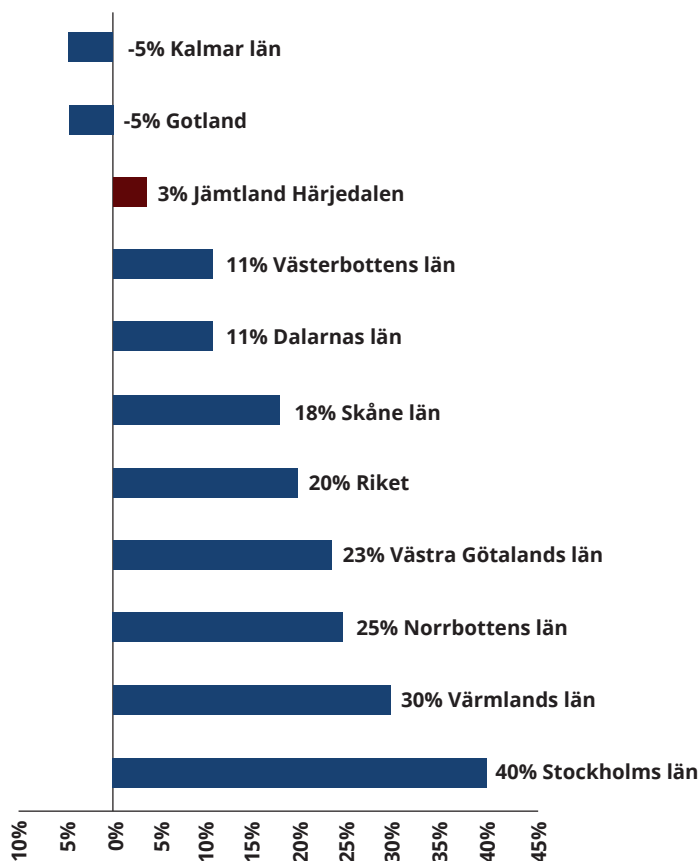
Utvecklingen går i negativ riktning fram till februari 2021. På 12-månadersbasis är minskningen 775 000 gästnätter, motsvarande -24%. En stor del av minskningen, 537 000 gästnätter är kopplade till utlandet. Även om den svenska marknaden också visar en minskning, så visar kurvan att minskningen uppstod under perioden mars-juni 2020. Därefter syns en viss återhämtning, för att under första delen av vintersäsongen falla tillbaka lite igen. Därefter pekar kurvan stadigt uppåt och när den når december 2021 så visar siffrorna återigen "all time high", med råge bättre än februari 2020, hela +315 000 gästnätter, motsvarande +12%.

För utlandsmarknaderna sker också en gradvis återhämtning från februari 2021 och framåt, men i december 2021 är det fortfarande tydliga minussiffror, -425 000 gästnätter motsvarande -67% jämfört med toppnoteringen i februari 2020. Sammantaget innebär det att totalen landar på -110 000 gästnätter, motsvarande drygt -3%. I sammanhanget ett väldigt positivt utfall som vid en jämförelse med andra regioner i Sverige bara överträffas av de utpräglade sommardestinationerna Gotland och Kalmar län (Öland).

I nedanstående bild visas utvecklingen på 12-månadersbasis med en jämförelse mellan december 2021 och februari 2020 för ett antal svenska regioner och riket som helhet. Jämtland Härjedalen har som helhet kommit väl ut ur pandemin.

Kommersiella gästnätter

Jämförelse för 12-månadersperioden till och med december 2021 jämfört med 12-månadersperioden till februari 2020 (före pandemin)

Turåkning. Foto: Lars Häreblad

Kommentarer från destinationer och kommuner

Vemdalen är nu en året runt-destination

Destination Vemdalen har ökat sina kommersiella gästnätter med 25% jämfört med föregående år 2020. Sommaren står ut lite extra med 30% ökning. Destinationen har under de senaste åren sett en ökad tillströmning av gäster och varit en vinnare under pandemin både vinter och sommar. Delvis beror detta på att Vemdalen i grunden har övervägande del svenska gäster som behållits under pandemin, samtidigt som många fler hittat dit. Destinationen har under många år arbetat med att stärka upp de svaga säsongerna och sedan sommaren 2021 kan Vemdalen leva upp till epitetet "en året runt-destination", med en fullvärdig vinter- och sommarprodukt.

Lofsdalen besöktes av nya målgrupper

Under vintersäsongen 2020/2021 uteblev grupp- och konferenssegmentet helt i Lofsdalen. I stället ersattes de gästerna med privatpersoner i kategorin duktiga skidåkare med egen utrustning. Gissningsvis valde de Lofsdalen i stället för Alperna. Lofsdalen noterade att denna målgrupp hade en större plånbok och valde att nyttja restaurangerna, med restriktioner, vilket familjerna under sportloven inte gjorde i lika stor utsträckning utan i stället tog med matsäck och åt i stugorna.

Under sommaren 2021 kom de internationella gästerna så sakteliga tillbaka till Lofsdalen efter att ha lyst med sin frånvaro sommaren 2020. 11% av gästerna i Lofsdalen (bokade genom Destination Lofsdalen) var utländska besökare från främst Nederländerna, Danmark, och Tyskland. Under 2020 var andelen utländska gäster 2% jämfört med 18% 2019.

Restauranger och butiker visade stor förändringsförmåga som ställde om och följde restriktionerna som kom med väldigt kort varsel.

"Jämtland Härjedalen är en av de mest turismberoende regionerna i Sverige. Besöksnäringen kan definitivt ses som en av länets basnäringar."

Åre fick en stark höstsäsong

2021 i Åre Destination följde mönstret från 2020 med färre internationella gäster samt färre grupp- och konferensgäster, även om intresset funnits hela tiden med förfrågningar. Bortfallet har till stor del fyllts upp av privatgäster. Sommaren 2021 blev mycket stark med månaderna juli, augusti och september som visade "all time high" i siffrorna från SCB. Säsongen fortsatte långt in på hösten. Det ökade intresset för att resa inom Sverige och att ha en aktiv semester är tydligt.

Östersund drabbades mest

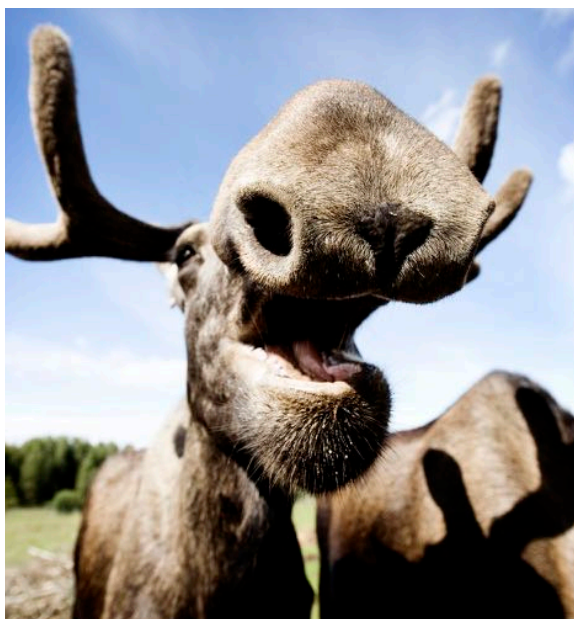
Östersund är den destination i Jämtland Härjedalen som drabbats hårdast av pandemin. Ett stort utlandsberoende via den norska marknaden, många inställda större evenemang, en helt avstannad konferens- och mötesmarknad, i kombination med minskat övrigt affärsresande förde med sig dramatiska konsekvenser. Pandemin inverkade på möjligheterna till shopping, restaurangbesök och nöjen, vilket också påverkat Östersund.

Fjälldestinationerna gynnades i Bergs kommun

I Storsjöbygden, Ljungdalsfjällen och Bydalsfjällen hade attraktioner som innebar upplevelser i fria luften och aktiviteter som passade för familjer ett bra år. Ljungdalsfjällen har noterat att antalet lågsäsongsveckor blir färre och färre. I Gräftåvallen har stugägarna ett högre nyttjande av sina fritidshus än tidigare. Södra Storsjöbygden hade färre gäster som reste i grupp och deltog i konferenser än före pandemin.

Flugfiske. Foto: Niclas Vestefjell

Älgar, Moosegarden. Foto: Sandra Lee Pettersson

Turismen omsätter 5,69 miljarder kronor

Turismen i Sverige omsätter ungefär 300 miljarder kronor under ett normalår (2019) och då stod inhemsk turism för två tredjedelar av summan. Besöksnäringen står normalt för 12-16% av tjänstesektorns omsättning i Sverige och bidrar med 2,4% av BNP, vilket placerar Sverige på 20:e plats i Europa gällande turismens bidrag till BNP (Handelskammaren Stockholm).

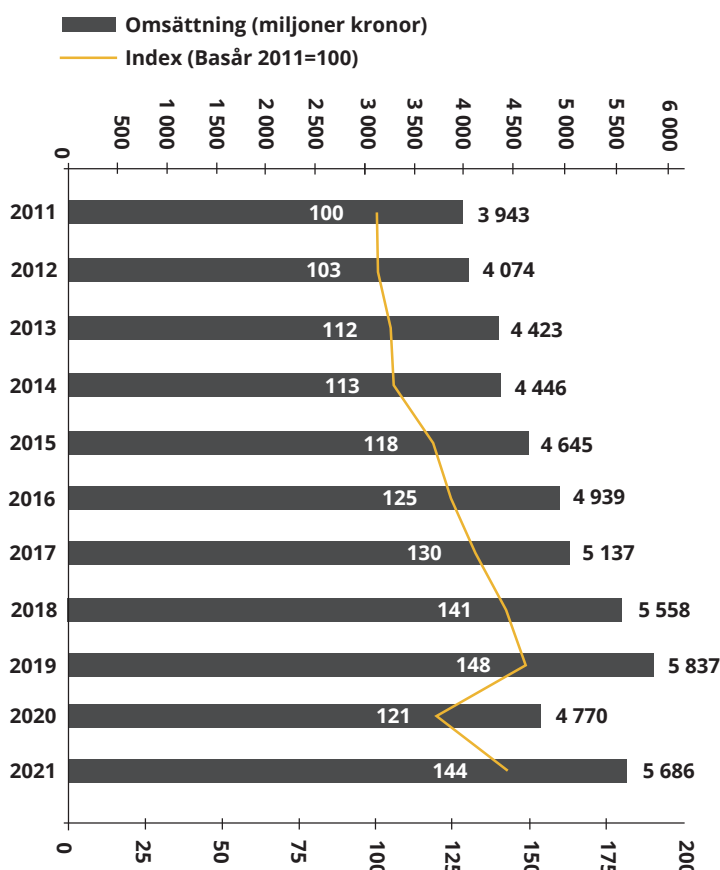
Den inresande turismen till Jämtland Härjedalen omsatte under år 2021 5,69 miljarder kronor. Det är en ökning med 0,92 miljarder kronor jämfört med 2020 då omsättningen var som mest negativt påverkad av pandemin, med 4,77 miljarder kronor. Trots stor pandemipåverkan även under 2021 så har återhämtningen varit mycket stark och resultatet i löpande pengar landar bara 150 miljoner kronor under 2019.

Effekterna av pandemin har drabbat besöksnäringen olika både utifrån geografi och verksamhet. Hotellnäringen har drabbats hårdare än andra boendeformer, restaurangnäringen har utifrån hårda restriktioner påverkats mycket tydligt liksom Norgehandeln. Destinationer där evenemang, möten och konferenser är viktigt har också påverkats extra mycket. Detta märks inte minst i Östersund. Men även Åre har påverkats tydligt av dessa förhållanden jämfört med andra fjälldestinationer, där utvecklingen under rådande omständigheter har varit exceptionellt bra.

Jämtland Härjedalen – en turismberoende region

Sett utifrån ett 10-årsperspektiv visar Jämtland Härjedalen totalt sett en stadig omsättningsökning. Även med hänsyn taget till coroneffekterna så har omsättningen ökat med +44% under den senaste 10-årsperioden. Resultatet för 2021 är det näst bästa, endast överträffat av 2019. Jämtland Härjedalens andel av den samlade svenska turismomsättningen ligger runt 4%. Som jämförelse så bor knappt 1,3% av Sveriges befolkning i Jämtland Härjedalen. Detta understryker turismens betydelse för regionen. Jämtland Härjedalen är en av de mest "turismberoende" regionerna i Sverige. Besöksnäringen kan definitivt ses som en av regionens "basnäringar".

Omsättningsutveckling 2011-2021

Turismens ekonomiska betydelse

Kommersiellt boende ger drygt hälften av turistintäkterna

59% av de totala turistintäkterna kommer från besökare som bor kommersiellt, vilket är en liten ökning jämfört med 2020. Hyrd stuga/lägenhet/stugby är fortsatt den ekonomiskt viktigaste boendeformen och står totalt sett för knappt 40% av omsättningen. Vinterturismen är en viktig förklaring. Den andra stora kommersiella boendeformen är hotellen med en andel på 16%, en andel som visar en liten ökning, men fortfarande tydligt lägre jämfört med hur det såg ut innan pandemin (19%). Hotellen är den boendeform som tappat mest under pandemin, men samtidigt har återhämtningen mellan 2020 och 2021 varit stark. Det icke kommersiella boendet svarar sammantaget för en knapp tredjedel av de totala utläggerna. Jämfört med riket som helhet så är fritidshusen en betydligt viktigare boendeform ekonomiskt sett i Jämtland Härjedalen, medan motsatsen gäller för boende hos släkt och vänner.

Detta förhållande har ytterligare förstärkts av pandemin, där många fritidshusägare (svenska) valt att spendera mer tid än vanligt i sina fritidshus. Däremot har besök av släkt/vänner begränsats av restriktioner/rekommendationer kopplade till pandemin. Dagsbesök står för 7% av de totala utläggerna.

Genomsnittligt dygnsutlägg – hotellgäster spenderar mest

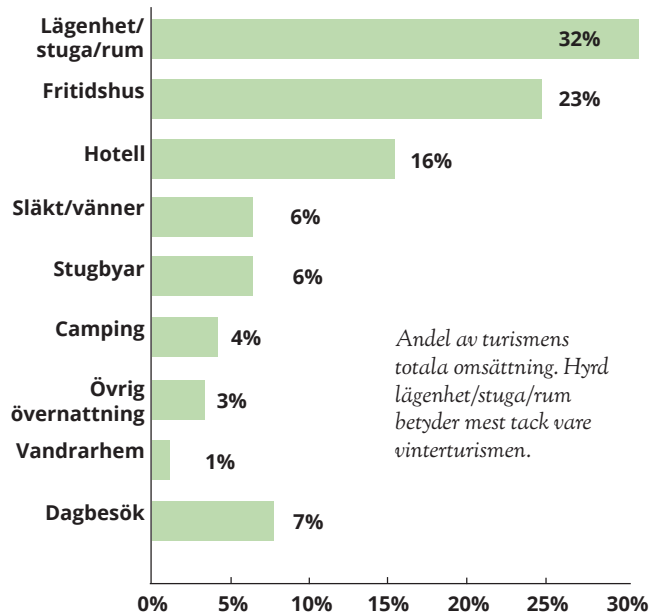
Det genomsnittliga dygnsutlägget ökar, från 473 kronor (2020) till 501 kronor per person och dygn. Det är dock fortfarande lite lägre än 2019 (507 kr). Främsta orsaken är att man spenderat mindre på restaurang och nöjesliv, men även i viss utsträckning handel och vissa typer av aktiviteter/evenemang. Däremot har utläggerna för exempelvis liftkort ökat. Hotellgästerna spenderar mest, 100 kronor per person och dygn, mer än 4 gånger så mycket som de som bor hos släkt och vänner och 4 gånger så mycket jämfört med fritidshusboende. Dagsbesökarna spenderar 375 kronor per person och dag. Shopping är en viktig förklaring. Snittutlägget har ökat något jämfört med 2020.

Utläggen varierar beroende på besöksmål, årstid och boendeform

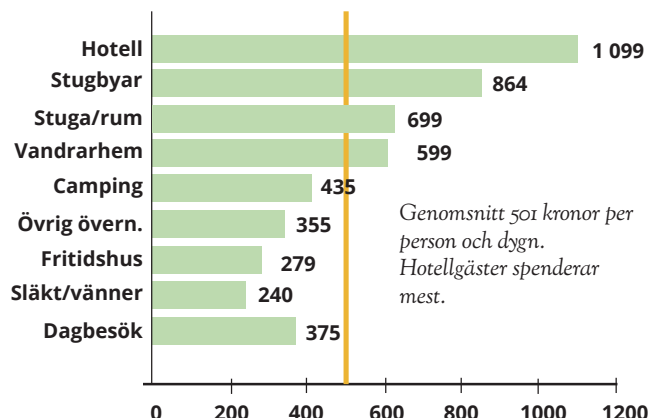
Generellt sett ligger utläggerna på en högre nivå under vintersäsongen. Orsakerna är flera. Dels handlar det om att en högre andel bor i kommersiella boendeformer, fler har högre utlägg för aktiviteter (främst liftkort), men också genom att vinterperioden lockar en högre andel köpstarka gäster. Samtidigt kan man konstatera att en jämförelse av Åre sommar och vinter, med utgångspunkt från gäster som bor kommersiellt (hög andel hotellboende) så är skillnaderna inte så stora. Vintergästen spenderar ca 240 kr mer per person och dygn än sommargästen. Visserligen stannar vintergästen en längre tid, vilket i regel innebär att dygnsutläggerna blir något lägre, men man kan nog med fog säga att Åres sommargäster är förhållandevis högsparande. Den stora skillnaden gäller aktiviteter/inträden och det är naturligtvis liftkort som bidrar. Skidgästen åker skidor fler dagar per vistelse än vad sommargästen cyklar i Åre Bike Park. Även utläggerna för logi och restaurang/nöje är lite högre under vintern, medan utläggerna kopplat till handel är lika stora på sommaren som på vintern.

Om man jämför resultatet från Åres sommarundersökning med undersökningar från Östersund 2017 och den undersökningen som genomförts kopplat till ett antal så kallade InfoPoints (enkla typ av turistinformationer, som samlade mailadresser för enkätfrågor) runt om i Jämtland Härjedalen 2019 så är skillnaderna

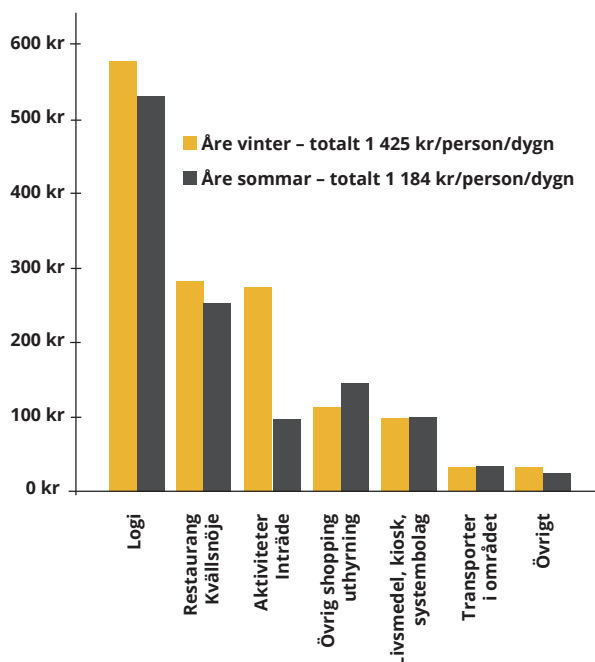
Utläggen fördelade efter boendekategori

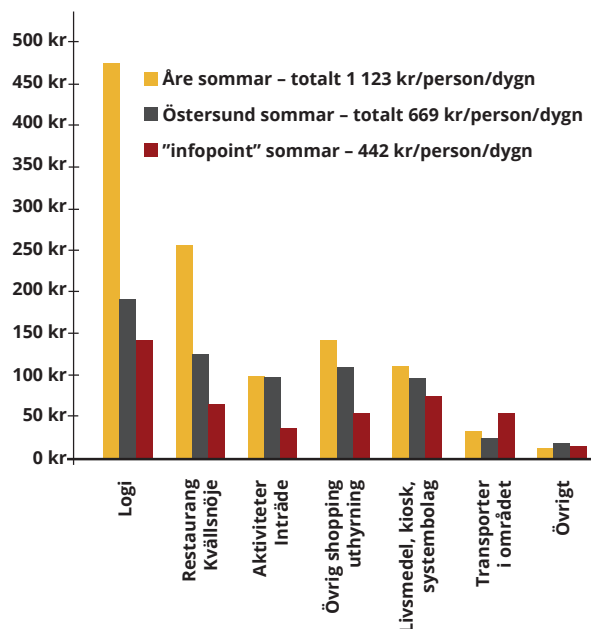
Genomsnittligt dygnsutlägg efter boendeform

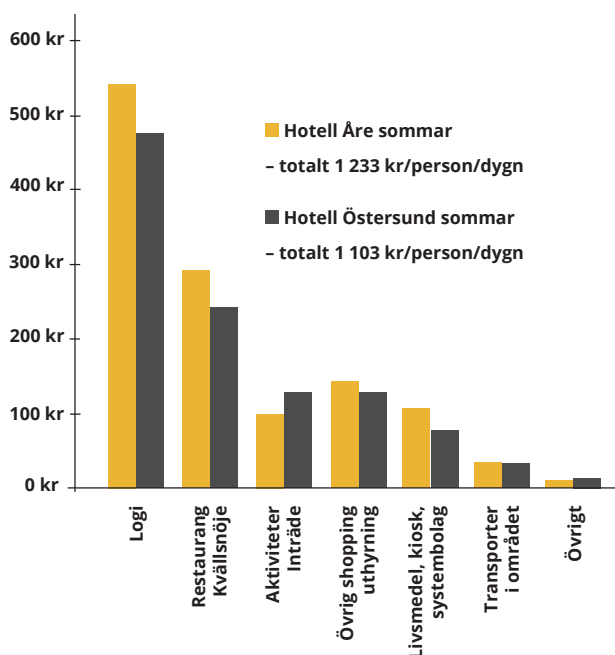
Besökare i Åre sommar och vinter 2018 – så spenderar de sina utlägg

Sommar 2017 – skillnad i utläggsmönster

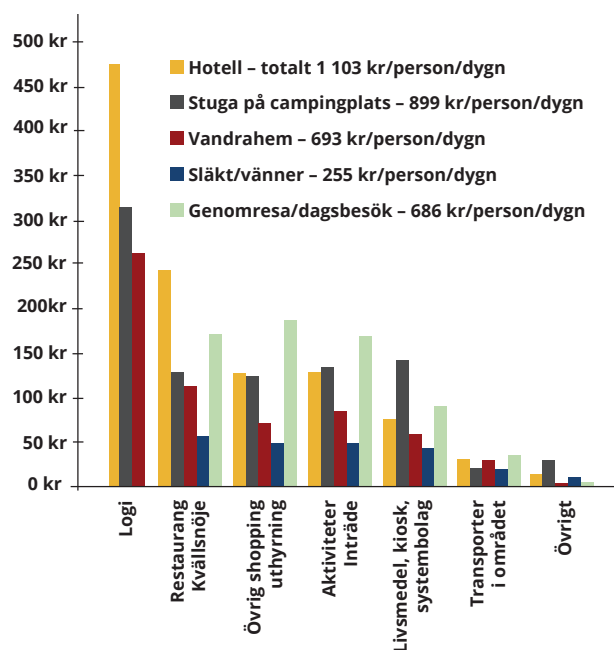
Hotellgäster Åre och Östersund sommar 2017 – så spenderar de sina utlägg

betydande. Beaktat att båda de sistnämnda undersökningarna i allt väsentligt mäter mot bredare målgrupper, där alla typer av besökare, med utgångspunkt från boendeformer är representerade, medan Åre främst handlar om hotellgäster samt till en del, gäster som hyr lägenhet/stuga.

Om man jämför hotellboende gäster i Åre och Östersund så är skillnaderna betydligt mindre, men man kan ändå konstatera att gästerna i Åre spenderar något mer än i Östersund och betydligt mer än om man tittar på ett någorlunda representativt tvärsnitt av hela Jämtland Härjedalen.

Sommarbesökare i Östersund 2017 – så spenderar de utifrån boendeform

En jämförelse från Östersunds sommarundersökning 2017, där alla typer av boendeformer finns representerade, visar på ett tydligt sätt på stora skillnader utifrån ett urval av olika boendeformer. Förutom att hotellboende genererar betydligt högre summor för logi så innebär det också större utlägg för restaurang/nöje. För stugboende så stiger utläggerna för livsmedel, vilket är naturligt utifrån möjligheten att laga egen mat. Noterbart är också att dagsbesökarna har förhållandevis höga utlägg för restaurang, aktiviteter/inträden, shopping och livsmedel.

Visste du att...

Antal tillgängliga bäddar i de större destinationerna

Åre 42 000 bäddar
Funäsfjällen 25 000 bäddar
Vemdalen 25 000 bäddar
Lofsdalen 10 000 bäddar
Bydalsfjällen 7 000 bäddar
Östersund 2 700 bäddar

- Enligt Tillväxtverket ligger Jämtland Härjedalen (år 2020: 5 804 sek) och Gotland (år 2020: 4 640 sek) i topp när det gäller logiintäkter per capita bland de svenska regionerna. På tredje plats kommer Dalarna (år 2020: 4 017 sek). Medeltal för riket var 1 621 sek år 2020.
- 1992-2020 har antalet bäddar på svenska hotell, stugbyar och vandrarhem ökat med 54%, motsvarande 122 000 extra sängar (Tillväxtverket).
- Hovde hotell i Vemdalen bedömdes ha "God nivå" och Fjällnäs i Funäsfjällen, Åregården samt Copperhill

Mountain Lodge i Åre "mycket god nivå" av White Guide i listan över Sveriges bästa hotell 2021.

- Husbilsdestination Sverige uppskattar att var tredje husbilsnatt sker på en campingplats för att bedöma husbilsturismens omfattning i Sverige.
- Jämtland Härjedalen var tionde största länet i Sverige räknat i antal gästnätter på campingplats och hade det andra största antalet öppna campingar 2021 av de svenska regionerna. Campinggästerna stannade i medeltal 2,8 nätter i Jämtland Härjedalen (SCR).
- Åre kommun ligger betydligt över genomsnittet i Sverige när det gäller glasinlämning för återvinning: 75 kg per person i Åre jämfört med 23kg/fast boende invånare i Sverige 2021. Det höga talet för glasinlämning i Åre visar sannolikt besöksnäringens roll och siffran var ännu högre före pandemiutbrottet: 87.83 kg under 2019 (FTI).

11,3 miljoner gästnätter/år

Sammantaget visar producentstatistik (SCB/Tillväxtverket) tillsammans med skattningar att det totalt förläggs drygt 11,3 miljoner övernattningar i länet. Det är en ökning med knappt 1,3 miljoner gästnätter (+12%) jämfört med 2020. Jämfört med det tidigare toppåret (2019) motsvarar det drygt 150 000 färre gästnätter.

För de kommersiella boendeformerna som mäts via producentstatistik utgör förmedlade stugor/lägenheter tillsammans med stugbyar den största boendekategorin med 1 585 000 gästnätter, en ökning med 200 000 gästnätter (+15%) jämfört med 2020. En mycket stor del av dessa gästnätter är kopplade till länets större skidorter under vintern. Hotellen "tar igen" drygt 200 000 av de totalt 310 000 gästnätter som "tappades" mellan 2020 och 2019. Den totala volymen uppgår nu till 846 000 gästnätter.

Campingen som är en stor boendeform under sommaren minskade kraftigt mellan 2019 och 2020 (-128 000 gästnätter), men återhämtningen har varit stark under 2021, där ökningen var 93 000 gästnätter. Detta trots att endast en mindre del av de för campingen viktiga norska gästerna återvände under 2021, vilket märks särskilt tydligt för Östersund. Däremot finns en fortsatt negativ utveckling för vandrarhemmen, som minskade ytterligare 6 000 gästnätter under 2021, som kan adderas till de -55 000 gästnätterna mellan 2019 och 2020.

Sammantaget ökade de kommersiella övernattningarna med 505 000 gästnätter (+19%) för att landa på totalt 3 127 000 gästnätter. Det innebär att det "bara" saknas 40 000 gästnätter jämfört med det tidigare toppåret 2019.

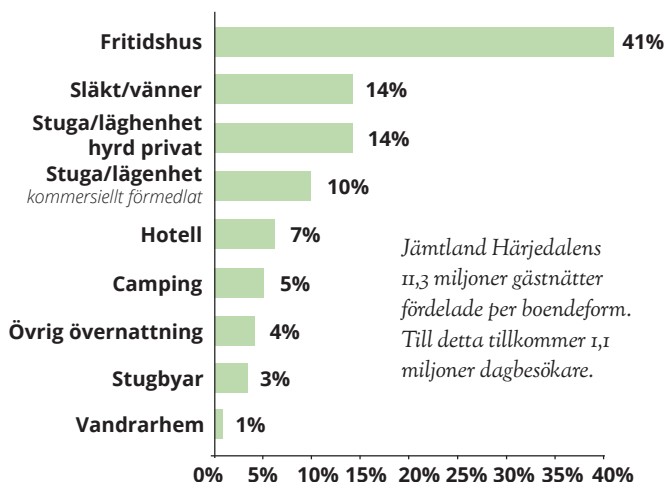
Uppgifterna för fritidshus, boende hos släkt och vänner och privat uthyrning är skattade, med utgångspunkt från utfallet i tidigare stickprovsundersökningar. Här finns en inte obetydlig osäkerhet, både utifrån tidigare stickprovsundersökningar och för den skattade förändringen för både 2020 och 2021, med ytterligare påverkan av pandemin.

Delar av fritidsboendet i länet har nyttjats i högre grad under pandemin (svenskar), medan boendet hos släkt och vänner rimligen har varit på en lägre nivå än tidigare (utifrån rekommendationer från FHM om att minska umgänge). Beräkningen av antal övernattningar hos släkt och vänner samt privat uthyrning är beräknade utifrån utvecklingen för det kommersiella boendet i kombination med ytterligare indikationer.

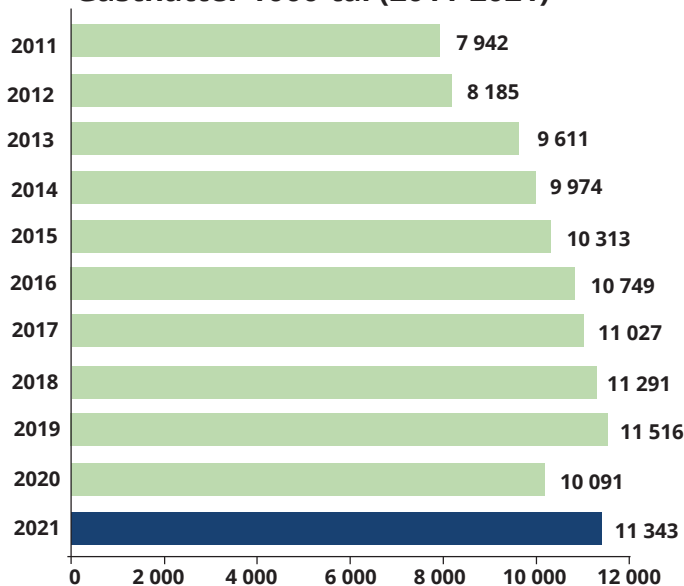
Under vintersäsongen sjunker andelen icke kommersiellt boende medan i första hand stuga/rum/lägenhet och hotell ökar sin andel. Sommartid ökar campingen.

Trenden när det gäller gästnätter är den senaste 10-årsperioden tydligt positiv, men den bryts abrupt under 2020 som en direkt effekt av pandemin. Återhämtningen har dock varit jämförelsevis snabb. Sett till den senaste 10-årsperioden är gästnattsökningen +43%.

Totalt 11,3 miljoner gästnätter och 1,1 miljoner dagsturister

Gästnätter 1000-tal (2011-2021)

Medan gästnattsökningen de senaste 10 åren ökat med +43% så har den totala omsättningsökningen för besöksnäringen ökat med +44%. Tidigare har skillnaden varit större, men de minskade dygnsutläggerna under pandemin när exempelvis restaurangbesöken blev färre, medförde att skillnaden mellan gästnattsökning och omsättningsökning minskat.

Antalet dagsturister i Jämtland Härjedalen uppgår med den nya mätmetoden (fr o m 2013), som även omfattar kortare dagsresor än 100 kilometer, till 1,1 miljoner. Det är en skattad ökning med ca 0,1 miljoner jämfört med 2020, men även dagsturismen mäts med osäkra metoder, vilket ger upphov till stora felmarginaler och därmed svängningar i siffrorna.

Norrskén. Foto: William Falk

Fritidshus

Härjedalen har flest fritidshus per innevånare

Totalt finns 32 213 fritidshus i Jämtland Härjedalen (dessutom finns ett stort antal stugor och lägenheter i bostadsrättsföreningar). 6,1% av fritidshusen har utländska ägare. Under de senaste 10 åren har antalet fritidshus ökat kraftigt. Flest fritidshus per

capita har Härjedalen bland regionens kommuner, 0,93 fritidshus per invånare. Även Berg och Åre har relativt hög andel fritidshus i relation till antalet invånare (0,65 respektive 0,46). Minst andel har Östersunds kommun (0,03). 5,2% av det totala antalet fritidshus i Sverige finns i Jämtland Härjedalen.

Antal fritidshus är beräknade utifrån Fastighetstaxeringsregistret (FTR). Fritidshus definieras fr o m 2015 som värderingsenheter/taxeringsenheter som saknar folkbokförd befolkning. Bara fritidshus som ägs av fysiska personer (inklusive utländska personer utan svenskt personnummer) eller dödsbon ingår. Observera att en stor del av fritidsboendet i fjälldestinationerna utgörs av bostadsrätter och då inte räknas med i "antal fritidshus".

Kommun	2010	2015	2020	Förändring 2010-2020	2021	Antal inv 2021 (SCB)	Fritidshus i relation till invånarantal 2021
Härjedalen	7 865	8 461	9 181	+1 316	9 397	10114	0,93
Åre	4 955	5 309	5 572	+617	5 706	12271	0,46
Berg	4 036	4 235	4 544	+508	4 633	7135	0,65
Strömsund	3 390	3 456	3 906	+516	3 947	11 473	0,34
Krokom	2 819	2 847	3 033	+214	3 044	15 352	0,2
Bräcke	2 057	2 133	2 222	+165	2 252	6 175	0,36
Östersund	1 859	1 850	1 858	-1	1 819	64 324	0,03
Ragunda	1 285	1 272	1 424	+139	1 415	5 210	0,27
Summa	28 266	29 563	31 740	+3 474	32 213	132 054	0,24

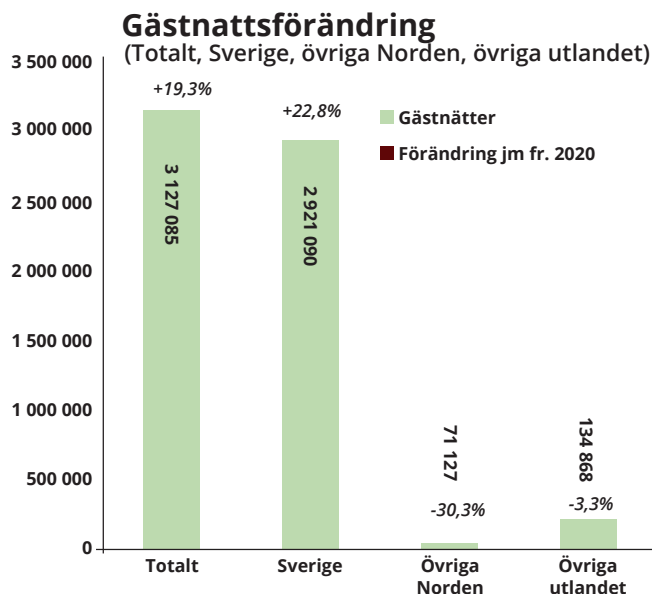
Kommersiella gästnätter

Det totala antalet kommersiella gästnätter (hotell, stugby, vandrarhem, camping och kommersiellt förmedlade stugor/lägenheter) uppgick 2021 till drygt 3,1 miljoner. Som jämförelse anger Tillväxtverket att 54,2 miljoner gästnätter registrerades för Sverige 2021, vilket innebär att Jämtland Härjedalen står för 7% av landets gästnätter med ett invånarantal som uppgår till 1,3% av Sveriges befolkning.

Norge är Jämtland Härjedalens största utlandsmarknad

Den svenska marknaden stod för 2,92 miljoner, Norden för 71 000 (varav Norge stod för 54 900 gästnätter), medan övriga utlandet genererade 134 000 gästnätter. Sammanlagt utgör de utländska kommersiella gästnätterna i Jämtland Härjedalen 4% (205 000 gästnätter) av de totala utländska gästnätterna i Sverige.

Jämfört med 2020 så är det en ökning med +19%, motsvarande +506 000 gästnätter. Den svenska marknaden ökade med hela +23% (542 000 gästnätter), medan övriga Norden redovisade -30%, motsvarande -31 000 gästnätter. Övriga utlandet minskade med knappt 5 000 gästnätter (-3%). Det sämre utfallet för Norden beror på flera faktorer. För den viktiga norska marknaden var Sverige stängt i stort sett hela 2021. Den finska och danska marknaden är viktigast under vintern och där märks minskningen i jan-feb 2021 tydligt ännu en gång jämfört med 2020 som inte

var pandemipåverkade. De övriga utlandsmarknaderna har mer tonvikt till barmarkssäsongen och under sommaren 2021 skedde trots allt en del resande från olika utlandsmarknader, tydligast när det gäller Tyskland och Holland.

Stora skillnader mellan kommuner

Under ett normalt år är antalet kommersiella gästnätter ca 3,2 miljoner (2019) i Jämtland Härjedalen. Av dessa står Härjedalens och Åre kommun tillsammans för drygt 70% av samtliga gästnätter. Förklaringen är alla stora skiddestinationer och man kan samtidigt konstatera att drygt tre fjärdedelar av de båda kommunernas gästnätter är förlagda till vinterperioden. Dessa två kommuners dominans förstärktes ytterligare under pandemiåret 2020, då fjälldestinationerna hade en förhållandevis bra sommar, tack vare den svenska marknaden. Under 2020 var drygt tre fjärdedelar av samtliga kommersiella gästnätter förlagda i Åre respektive Härjedalens kommun.

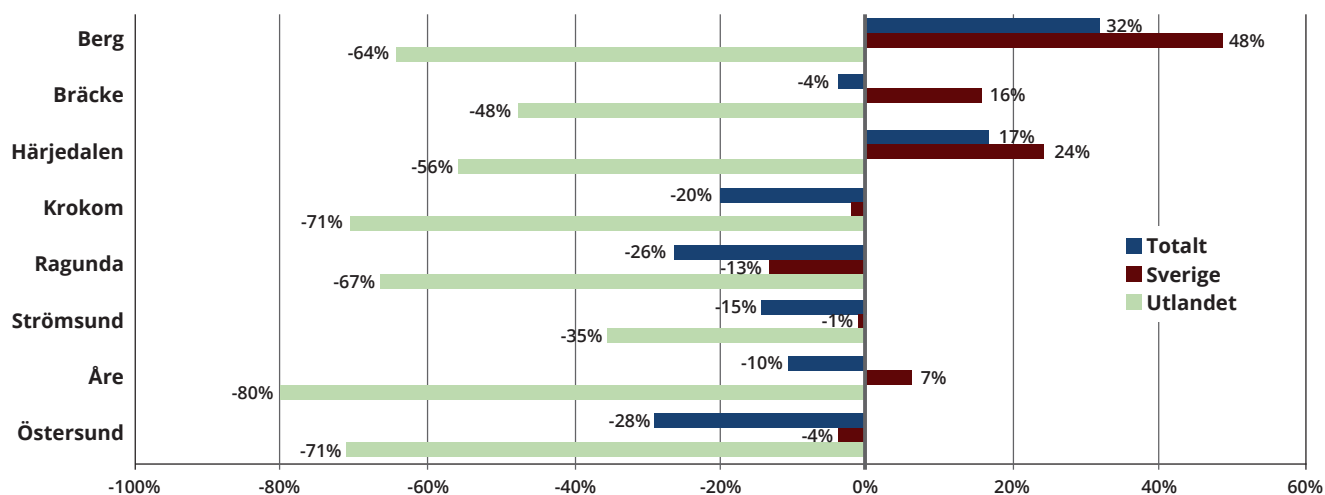
Östersund, som är den tredje största kommunen sett till antalet gästnätter är mer en sommardestination, där normalt sett knappt 60% av gästnätterna är förlagda till barmarkspanen. Strömsunds kommun är den mest utpräglade barmarksdestinationen, med 80% av gästnätterna under ett normalår under den perioden.

Strömsunds kommun är samtidigt den kommun som har högst andel utländska gäster (40%). Det är framförallt den norska marknaden som bidrar till detta, men även höga andelar av tyska och

holländska gäster. Även Östersund har förhållandevis hög andel utländska gäster (36%), vilket till stor del är tack vare norska besökare. Detta förhållande gäller dock inte under 2020, då dessa marknader har påverkats mycket kraftigt av pandemin. Härjedalens kommun som totalt sett har flest gästnätter, har lägst andel utländska gäster (10%), även om de till antalet var många (115') under 2019. Härjedalens kommun har också klarat sig bäst under pandemin, där normalt sett en låg andel utländska gäster är en delförklaring. En annan del av förklaringen är det ökade intresset för skid- och fjälldestinationerna i och med det ökade intresset för friluftsliv, inklusive skidåkning, under pandemin.

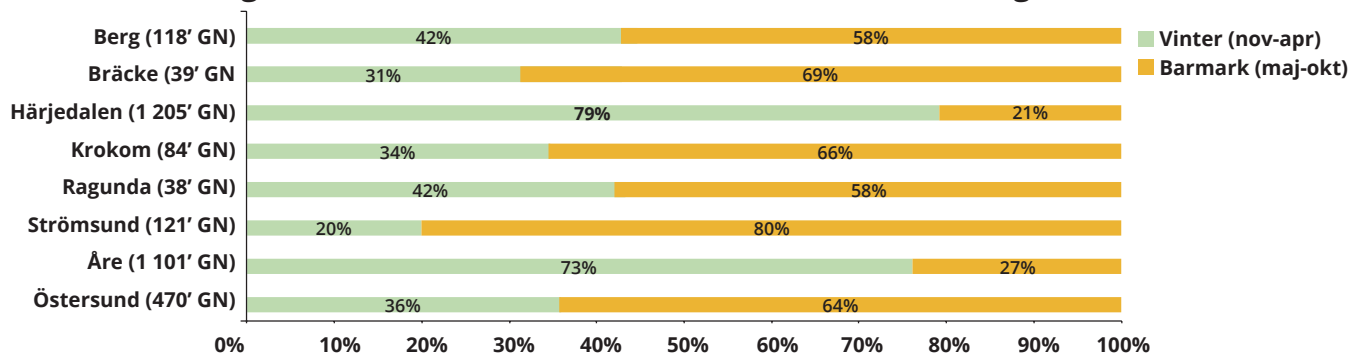
Det första av diagrammen på nästa sida visar utvecklingen för länets kommuner mellan 2020 och 2021. Samtliga kommuner redovisar minskningar för utlandsmarknaderna, inom spannet -35% (Strömsund) till -80% (Åre). I faktiska volymer är det framför allt Åre och Östersund som har drabbats hårt. Även Härjedalen har tappat betydande volymer, men där kompenseras det mer än väl av en kraftig ökning för den svenska marknaden, drygt 260 000 gästnätter motsvarande +24%. Även Berg och Åre uppvisar betydande volymökningar på den svenska marknaden, Bräcke visar en fin procentuell ökning.

Kommersiella gästnätter i länets kommuner – förändring 2020-2021

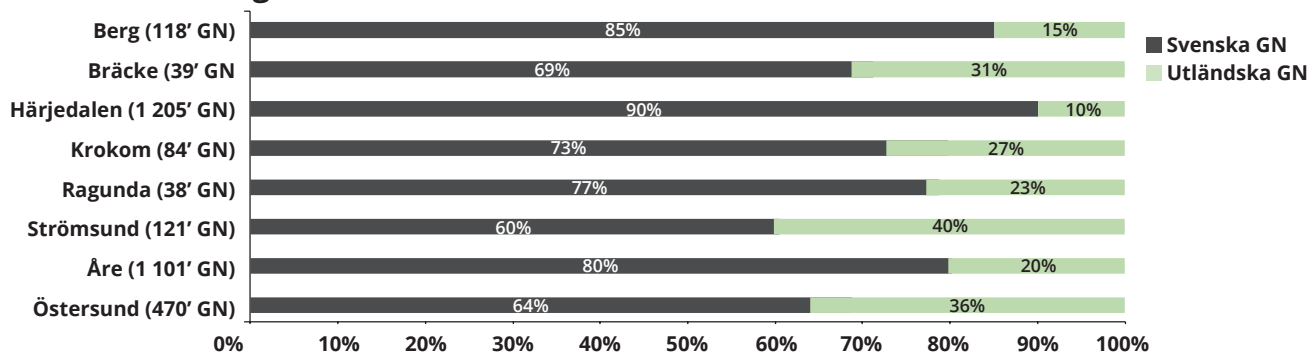

Obs Nedanstående tre figurer visar förhållanden 2019 = normalår

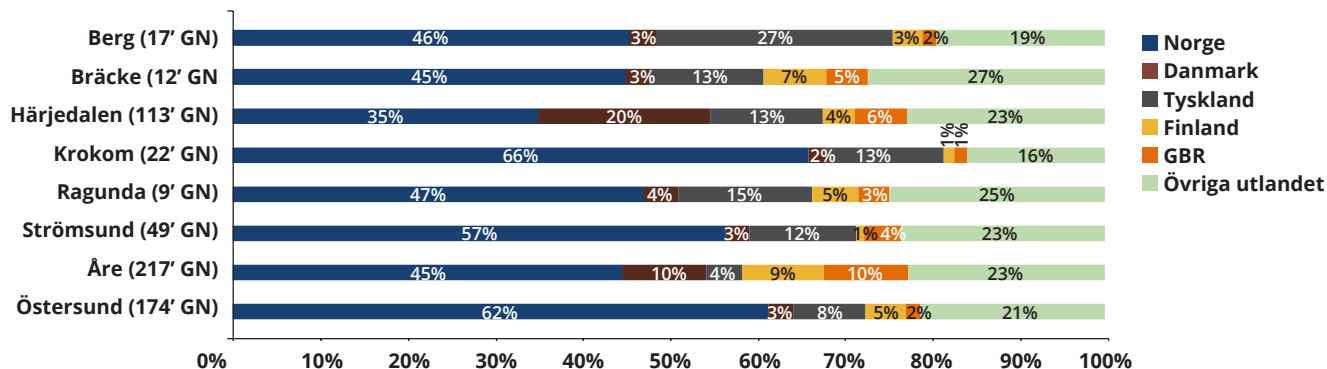
Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter säsong

Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter svenska och utländska GN

Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter de största utlandsmarknaderna

Arbetsstillfällena och skatteintäkter

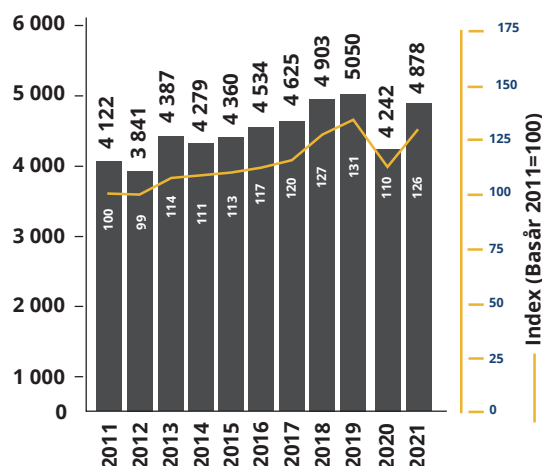
Turismen skapar arbetsstillfällena

Med 300 miljarder i omsättning och 134 000 anställda (normalåret 2019) är besöksnäringen i Sverige mer än dubbelt så stor som den svenska fordonsbranschen. Det finns en multiplikatoreffekt för att räkna fram hur många jobb som skapas tack vare varje jobb inom besöksnäringen: Lufttransporter skapar 3,2 andra jobb, hotell och restaurang 1,3 jobb, resebyråer och arrangörer 2,0 jobb samt sport och nöjen 1,4 andra jobb. Det innebär att 214 000 personer i Sverige var direkt eller indirekt sysselsatta inom turismindustrin enligt Stockholms handelskammare. Tillväxtverket anger att under pandemiåret 2020 sjönk antal sysselsatta inom besöksnäringen i Sverige till 123 000.

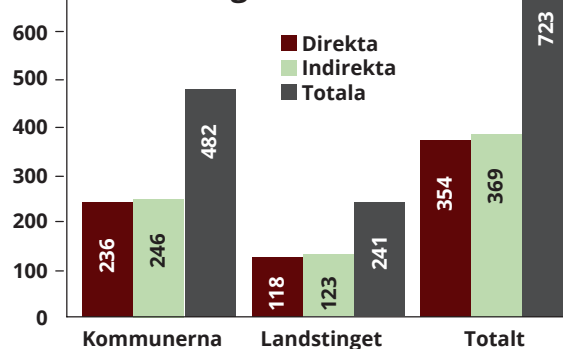
Besöksnäringen är ingen egen bransch utan kan i stället beskrivas som ett system, där konsumtion genereras av turister inom en mängd olika branscher. Olika branschers turismandel bidrar med olika mycket till samhällets ekonomi. Hur mycket en bransch bidrar beror dels på branschens totala storlek och dels på hur stor andel som härrör från turismen. Inom region Jämtland Härjedalen kan en påfallande hög andel spåras till turismen, vilket bland annat exemplet med det så kallade SPRIT-projektet som redovisas på nästa sida.

Av förklarliga skäl har även sysselsättningen påverkats negativt av pandemin. Minskningen var påtaglig under 2020, men återhämtningen har varit stark under 2021. Totalt genererades motsvarande ca 4 870 direkta helårsarbeten av turismen i Jämtland Härjedalen under 2021. Det motsvarar en ökning med ca 15% jämfört med 2019, men ca 170 direkta helårsarbeten färre än 2019. Utöver detta skapas också ett stort antal arbetsstillfällena indirekt, exempelvis bagerier som förser butiker och restauranger med bröd och revisionsbyråer som hjälper turistföretagen med redovisning och bokslut. Detta ger totalt ca 7 680 helårsarbeten baserat på regionens inkomster från turismen. Med hänsyn till säsongvariationer och deltidarbete är det betydligt fler som arbetar med turismen. Under högsäsong och ett normalt år står uppskattningsvis direkt sysselsättning i turismbranschen för minst 10% av regionens samlade sysselsättning.

Antal årssysselsatta inom besöksnäringen i JH 2011-2021

Skatteintäkternas fördelning i Msek

Kurvan över sysselsättningsutvecklingen följer i stort den som gäller för omsättningsökningen. Nedgången under 2012 beror främst på vissa förändringar i turistkronans fördelning, där omsättningen i personalintensiva branscher som logi har minskat något till förmån för transport, där sysselsättningseffekten är lägre. Före 2013 räknades inte heller de korta dagsresorna med. Sett till den senaste 10-årsperioden är ökningen +26%, vilket är lägre jämfört med omsättningsökningen, men i omsättningsförändringen är inte hänsyn taget till inflation/prisökningar.

Fröå Gruva. Foto Sandra Lee Pettersson

Besöksnäringen – en motor för Jämtland Härjedalen

Det finns även andra sätt att belysa och analysera turismens betydelse ur ett ekonomiskt och sysselsättningsperspektiv. SPRIT-projektet (Spridningseffekter inom Turism) gick ut på att analysera registerdata i kombination med enkäter till företag i destinationerna Funäsfjällen och Vemdalen. Utredningen genomfördes 2016 med uppgifter för år 2014. Resultatet visar på ett eftertryckligt sätt besöksnäringens betydelse som motor för dessa destinationer.

Exemplet Funäsfjällen (SPRIT-projektet)

Totalt genererade företagen i Destination Funäsfjällen en omsättning på knappt 810 miljoner kronor 2014. Nästan tre fjärdedelar (600 miljoner kronor) beräknas vara en direkt eller indirekt effekt av turismen i området. Totalt sysselsattes drygt 1 300 personer i området under 2014 och ungefär tre fjärdedelar av dessa var direkt eller indirekt beroende av turismen. Den sammanlagda utbetalda lönesumman som ett resultat av turismen uppgick till drygt 130 miljoner kronor av den totala lönesumman på 184 miljoner kronor. Drygt 8 av 10 tillfrågade företagare i Funäsfjällen anger att besöksnäringen har stor till helt avgörande betydelse när det gäller förutsättningarna för företagets verksamhet/existens.

Exemplet Vemdalen (SPRIT-projektet)

Totalt genererade företagen i Destination Vemdalen en omsättning på drygt 605 miljoner kronor. Nästan 80% (470 miljoner kronor) beräknas vara en direkt eller indirekt effekt av turismen i området. Totalt sysselsattes drygt 1 000 personer i området under 2014 och knappt 8 av 10 av dessa var direkt eller indirekt beroende av turismen. Den sammanlagda utbetalda lönesumman som ett resultat av turismen uppgick till drygt 100 miljoner kronor av den totala lönesumman på 129 miljoner kronor. Drygt 8 av 10 tillfrågade

företagare i Vemdalen anger att besöksnäringen har stor till helt avgörande betydelse när det gäller förutsättningarna för företagets verksamhet/existens.

Många arbetstillfällen innebär stora skatteintäkter

Direkta skatter kommer från sysselsättningen i de företag som direkt påverkas av besökarnas utlägg. Indirekta skatter avser de företag som fungerar som underleverantörer till de företag som berörs direkt. Nya beräkningsmodeller från och med 2013 medför att jämförelser med tidigare årssiffror inte kan göras. Sysselsättningen som genereras av turismen ger löneskatter till Jämtland Härjedalen på totalt knappt 725 miljoner kronor per år. Två tredjedelar tillfaller kommunerna medan landstinget får en tredjedel. Skatteintäkterna följer i stort sysselsättningen, men kan på grund av ändrade beräkningsgrunder inte rakt av jämföras med tidigare årsserier. Tillväxtverket anger att skatteintäkterna till staten uppgick till 7 miljarder tack vare turismen 2020.

En utmaning inte minst för fjälldestinationerna och de berörda kommunerna är att stimulera säsongsanställda att skriva sig inom den kommun de arbetar i. En analys av registerdata för Åre kommun (2017) visar till exempel att av de drygt 7 500 som under 2017 fick lön utbetalt av något företag i Åre kommun, så var 3 070 (41%) inte skrivna i Åre kommun, vilket innebär att de skattar i en annan kommun. Andelen har ökat med 2 procentenheter jämfört med 2016. 30% av dem som inte var skrivna i Åre kommun (938 personer) var skrivna i övriga Jämtlands län. Men 2 130 personer av de som då jobbade i Åre kommun skattade utanför Jämtland Härjedalen. Samma mönster gäller för såväl Funäsfjällen som Vemdalen, där ca 4 av 10 är skrivna utanför Härjedalens och Bergs kommuner.

Kanot i Vemdalen. Foto: Karl Vertergård

Den svenska gästen

Under vintern är Stockholms-marknaden dominerande och viktig, vilket gäller för samtliga stora vinterdestinationer i Jämtland Härjedalen.

Vintergästen

Fyra av tio svenska vintergäster kommer från Stockholms län, vilket i relation till befolkningsunderlaget är en kraftig överrepresentation. Marknaden från Götaland står för totalt ungefär en fjärdedel och här börjar det ökade reseavståndet "ta ut sin rätt". Lofsdalen har dock en mycket stark position i Götaland, med en andel på drygt en tredjedel, medan å andra sidan andelen gäster från Norrland är mycket låg, vilket också gäller för Funäsfjällen, om än inte lika tydligt. Övriga Mellansverige är viktigast för Funäsfjällen och Lofsdalen, följt av Vemdalen. Reseavstånd och kommunikationer har en stor generell påverkan på var marknadstyngdpunkten ligger.

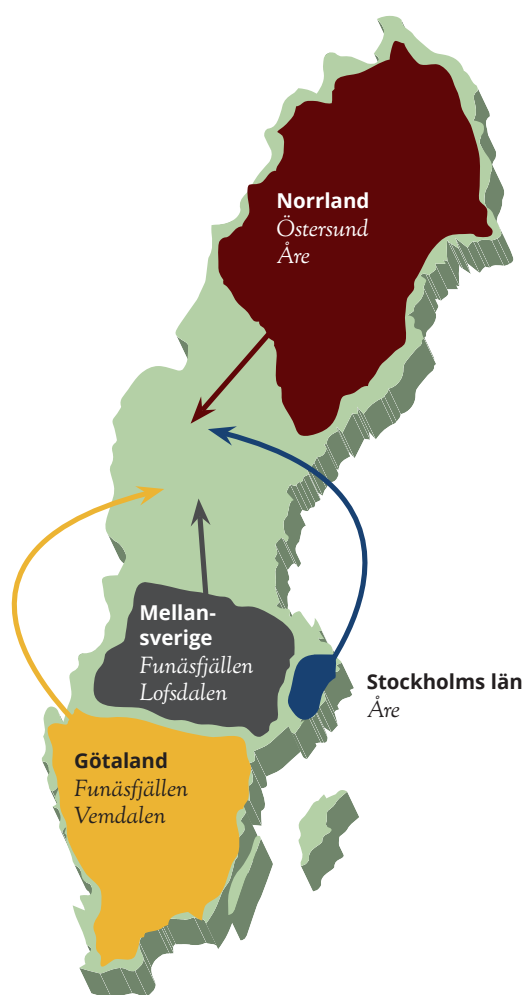
Sommargästen

Under sommaren minskar betydelsen av Stockholmsmarknaden, även om den fortfarande är mycket viktig, med en andel på en knapp fjärdedel. Övriga marknader flyttar fram sina positioner, framförallt Mellansverige, som är nästan lika stor som hela Götaland, mellan 25-30%. Även Norrland är något mer betydelsefull på sommaren jämfört med vintern. Norrland har störst betydelse framförallt för Östersund, men även Åre. Götaland är viktigast för Funäsfjällen och Vemdalen, medan Stockholmsmarknaden är utmärkande för Åre. Övriga Mellansverige har en särskilt stark position i Funäsfjällen och Lofsdalen.

Vintergästen

Sommargästen

Gästen i Jämtland Härjedalen

Med jämna mellanrum genomförs gästundersökningar på olika destinationer runt om i Jämtland Härjedalen. De senast genomförda undersökningarna finns från Åre (sommar och vinter 2018) samt Östersund (sommar 2017). Dessutom gjordes en länsövergripande undersökning med fokus på infopoints under sommaren 2019. Tillsammans med äldre undersökningar från andra destinationer kan man se tydliga mönster för vad som utmärker olika gäst kategorier och olika årstider.

Sommargästen reser runt

– vintergästen besöker en destination

Sommarturismen i Jämtland Härjedalen skiljer sig en hel del åt jämfört med vinterturismen. Sommarbesökarna gör rundresor medan vinterbesökarna i större grad tenderar att besöka en specifik destination. En tendens finns i undersökningarna som visar att fjälldestinationerna går mot att få fler destinationsspecifika besök även under sommaren. Från Östersunds undersökning framgår att två tredjedelar har haft Östersund som resans huvudmål, även om det i den gruppen är en relativt stor andel som också besöker andra platser och områden under resan.

Vintergästen i Jämtland Härjedalen

Barnfamiljer dominerar i Lofsdalen och Bydalsfjällen. Under vintern ökar barnfamiljernas betydelse bland Jämtland Härjedalens besökare och ligger totalt strax under 60% med en särskilt tydlig dominans i Lofsdalen och i Bydalsfjällen.

Skidåkning lockar mest

På frågan om vad man skulle vilja göra/se/uppleva under en eventuell resa till Jämtland Härjedalen så är skidåkning och då allra främst utförsåkning det som lockar mest. Men även längdåkning uppvisar en stark och ökande efterfrågan. Man kan se en tydlig tendens till en framväxt av alternativa aktiviteter till skidåkning, främst skoter, men också mer äventyrsrelaterade aktiviteter (Bilderna av JH 2020). Samtidigt är utförsåkning den stora motorn för vinterturismen inom flertalet av länets vinterdestinationer.

Andel liftburen skidåkning

Årliga mätningar i Åre från 2012 visar att andelen av besökarna som åker utförsåkning ligger tämligen konstant på drygt 80%, ytterligare högre om man adderar snowboard. Ungefär 9 av 10 ägnar sig åt liftburna aktiviteter. Samtidigt ökar andelen som också gör andra aktiviteter, inte minst gäller det längdåkning, en aktivitet som ökat markant under den senaste 10-årsperioden. Allra störst betydelse bland de större destinationerna har längdåkning i Funäsfjällen, där ungefär 6 av 10 besökare åker längdskidor.

Hälften är återkommande gäster

Andelen förstagångsbesökare ligger tämligen jämnt fördelad runt drygt 20% (något lägre i Åre), medan drygt hälften kan betecknas som troget återkommande besökare. Vintertid är bilen

det dominerande färdssättet, det är egentligen bara Åre som kan räkna in högre andelar via kollektiva färdssätt; främst tåg, följt av flyg.

Vintergästerna har höga förväntningar

Kärnupplevelserna får goda betyg där skidåkning, värdskapet, boendet och barnvänligheten hamnar högt upp på listan. Totalbetyget för besöket hamnar på ett medelvärde inom intervallet 5,0-5,3 på en 6-gradig skala. För destinationer där mätningar gjorts kontinuerligt under en längre period, främst Åre, ser man en positiv trend när det gäller den gästupplevda kvalitén. Det som gästerna är något mindre nöjda med är utbudet av övriga aktiviteter och afterski. Här är dock skillnaden mellan olika destinationer stor.

Vintergästerna ger generellt sett lite lägre betyg jämfört med sommargästerna, men man ska vara medveten om att det till stora delar handlar om andra gäst kategorier på vintern jämfört med sommaren, där vintergästerna generellt sett kan karaktäriseras som mer krävande med höga förväntningar.

Genomsnittligt utlägg bland vinterbesökarna

Skillnaderna i genomsnittligt utlägg mellan de olika destinationerna är större på vintern jämfört med sommaren. Åres kommersiellt boende gäster hamnar i topp med 1 425 kronor per person och dygn (Åre Destination 2018).

Sett över en 5-årsperiod har det genomsnittliga dygnsutlägget ökat i Åre med 30%, även om man kan se en liten utplaning de senaste åren. Utmärkande för Åre, förutom de generellt högre utläggsnivåerna, är tydligt höga utläggsnivåer för restaurang och nöje, men även när det gäller logi och shopping.

Snöskoterturism

Snöskoteråkning är en betydande del av vinterturismen i Jämtland Härjedalen. I många vinterdestinationer är snöskoteråkning en del av en vintersemester och i vissa områden består skoteråkning av 70-100% av hela anledningen till vinterresan. Omsättningen är både ökande och betydande med stora investeringskostnader, vilket vi bland annat kan se med hjälp av försäljningsstatistik. Även antalet utfärdade förarbevis för skoter ökar. Dygnsutlägg i och med skoteråkning är betydande då många gärna åker långt för att få bra åkning och passar på att bo bra och äta gott under sin resa.

Skoterleder i Jämtland

Härjedalen

Strömsund:	150 mil	Vemdalen/Hede:	90 mil
Krokom:	130 mil	Ragunda:	65 mil
Bergs kommun:	105 mil	Funäsfjällen/	
Åre kommun:		Ljungdalsfjällen:	61 mil
VÅSEK (70)		Lofsdalen:	15 mil
+ Hallen (15),		Östersund:	9 mil
Mörsil-Sällsjö (16)		Bräcke:	Ingen uppgift
Edsådalen (5):	100 mil	Sveg:	Ingen uppgift
		TOTALT:	725 mil

Snöskoterklubbarna sköter en stor del av ledsystemet på ideell basis. Avgifter, skoterpass och ledavgifter för att få tillgång till att köra på preparerade, skyltade skoterleder skiljer sig mellan olika områden.

Snöskoterklubbar i Jämtland Härjedalen

Krokoms kommun:	13 st
Strömsunds kommun:	17 st
Åre kommun:	14 st
Bergs kommun:	12 st

Bräcke kommun:	6 st
Östersunds kommun:	7 st
Ragunda kommun:	5 st
Härjedalens kommun:	13 st
TOTALT antal klubbar i länet:	87 st

Skoterallianser: 4 st (Strömsund, Krokoms, Berg och Ragunda).
Kommersiella ledbolag: 2 st (Funäsdalen och Lofsdalen).
Företag som sysslar med uthyrning, guidning eller skotersafaris: ca 30 st.

Skidåkning

Åre är Jämtland Härjedalens största alpina skidort, medan Funäsfjällen dominerar inom längdåkning. Samtliga skiddestinationer erbjuder även andra vinteraktiviteter.

2,94 miljoner skiddagar på länets skidanläggningar

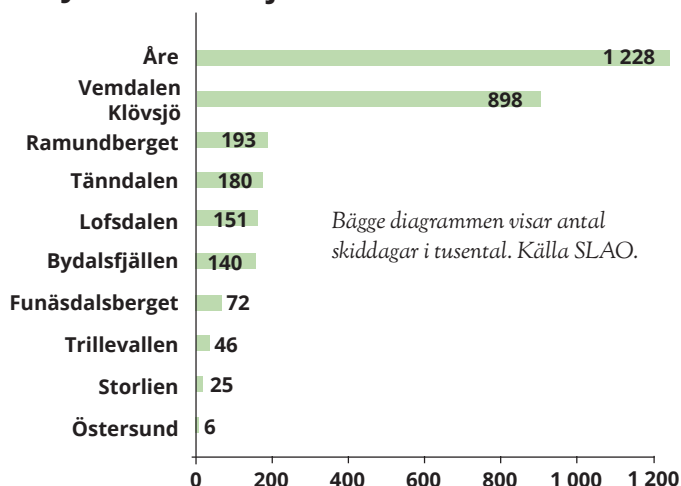
Skidåkning är den aktivitet som lockar besökare allra mest till

Jämtland Härjedalen vintertid. Även längdåkning lockar, liksom andra äventyrsrelaterade aktiviteter som skoteråkning. Det totala antalet skiddagar (1 person som åkt skidor under 1 dag) på länets skidanläggningar uppgick vintersäsongen 2020/2021 till 2,94 miljoner, vilket är "all time high" och en ökning med +425 000 skiddagar, motsvarande +17% jämfört med föregående säsong. Detta trots få utländska besökare. Det innebär att den svenska marknaden har åkt utför som aldrig förr i länets skidanläggningar.

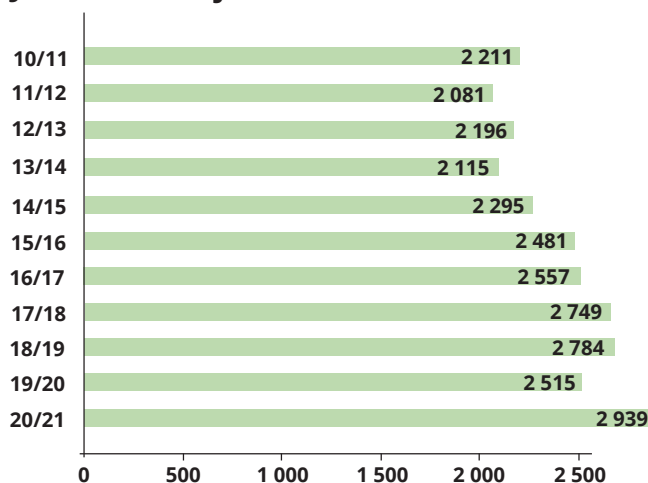
Åre svarar för 42% (1 228 000 skiddagar) av dessa, följt av Vemdalen inklusive Klövsjö med 898 000 skiddagar, som var den stora vinnaren med +154 000 skiddagar (+21%). På tredje plats hamnar Funäsfjällen med ca 450 000 skiddagar, en ökning med knappt 110 000 skiddagar och hela +32%. Åre ökade med ca 110 000 skiddagar (motsvarande drygt +10%). Även Lofsdalen och Bydalsfjällen redovisade tydliga öknings, med ca +20 000 skiddagar vardera.

Den totala liftkortsförsäljningen uppgick till 724 miljoner kronor, en ökning med 147 milj kronor (+23,6%) jämfört med säsongen 2019/2020.

Antal skiddagar i Jämtland Härjedalen 2020/2021

Antal skiddagar i Jämtland Härjedalen 2011-2021

Visste du att ...

- Sveriges första skidlift invigdes under Trettondagshelgen 1940 vid Lundsgården i Åre. Den var 400 m lång med 125 m fallhöjd och kunde ge lift åt 150 personer i timmen. 1942 invigdes första liften i Storlien och 1952 öppnade Gustavsbergsbacken på Frösön (SLAO).
- De brantaste pisterna i Jämtland Härjedalen är "Rännan" i Lofsdalen (42 grader), "Nol i Egga" på Funäsdalsberget (40 grader) och "Stövelbranten" i "Störtloppet" i Åre (33 grader).
- Ett av världens längsta skidsystem finns i Funäsfjällen. Nordic Ski Center för längd- och turåkning har 300 km pistade och välskyttade spår samt 450 km rödade turlleder (Funäsfjällen).
- Östersunds kommun sköter totalt om 150 km preparerade skidspår. Av dessa är 40 km elbelysta. Dessutom finns 25 km skidspår som sköts av ideella föreningar. 2020 registrerades 221 919 längdskiddagar för Östersund (Östersunds kommun).
- Mid Sweden 365, utanför Gällö, är världens längsta skidtunnel i ett berg. Tidigare fanns hemlighetsstämplat militär verksamhet i tunnarna och nu används de istället för längdåkning, skidskytte och testverksamhet året runt.
- Östersunds skidstadion hade 225 996 besökare 2021, en ökning med 2% jämfört med 2020.

Sommargästen i Jämtland Härjedalen

Barnfamiljer dominerar i Åre och Östersund

Under sommaren är andelen barnfamiljer totalt sett lägre jämfört med vintern. För länet som helhet är bedömningen att andelen ligger på ungefär en tredjedel, men både Åre och Östersund utmärker sig med en högre andel. För Åre ca 50% och i Östersund ligger andelen barnfamiljer strax under 60%.

Vandring och rundtursresor på sommaren

Sommartid dominerar vandring/fjällvandring bland efterfrågade aktiviteter, följt av rundtursresor där man ser och upplever olika typer av saker, exempelvis besöker evenemang och sevärdheter. Även fiske har en stark position som dragare under sommaren. Under sommarhalvåret kan man se en tendens till ökat intresse för olika typer av äventyrsinriktade aktiviteter inklusive cykling/mountainbike (Bilderna av JH 2020).

Aktiviteter, vandring och sevärdheter

Resanledningarna under sommaren skiljer sig en hel del åt mellan de olika destinationerna. Förutom den "klassiska rundtursresan" kan man konstatera att olika typer av aktiviteter är ett bärande tema, där vandring har en dominerande ställning på samtliga fjälldestinationer. Fisket är också ett viktigt inslag, framförallt i Vemdalen och Lofsdalen. I Åre och Funäsfjällen är inslagen av mer "äventyrliga" aktiviteter tydliga, särskilt i Åre genom bl a cykling, forsaktiviteter, klättring och zipline. Men även olika typer av besöksmål, allt från Sonfjällets nationalpark, till Fjällmuseet i Funäsdalen och Tännforsen. I Östersund är det bl a Jamtli och Storsjöbadet som är starka dragare bland besöksmålen. Betydelsen av bad märks även tydligt i Åre, där den förhållandevis höga andelen barnfamiljer är en viktig förklaring.

Norska gäster gillar shopping

Shopping är framför allt viktigt för de norska gästerna och märks främst i Åre och Östersund, men också i Funäsdalen och naturligtvis i Storlien där den rena gränshandeln är stor. Olika typer av evenemang är också starka reseanledningar. Allra tydligast i Östersund med Storsjöcupen och Storsjöryan, men det finns även gott om exempel på andra evenemang som lockar betydande besöksvolym, t ex Marknaden i Funäsdalen, St Olavsloppet, Fävikens Game Fair och Höstmarknaden i Åre.

Sevärdheter lockar runt Storsjön

Bland besökarna i området runt Storsjön spelar sevärdheter/besöksmål en stor roll, medan aktiviteter har en förhållandevis mindre betydelse. Även besök av släkt och vänner och vistelse i eget fritidshus är förhållandevis viktiga besöksanledningar.

Huvudsakligt ressyfte

Svenskar:

1. Delta i aktiviteter
2. Besöka sevärdheter
3. Delta i event/tävlingar

Normän:

1. Delta i aktiviteter
2. Shopping
3. Besöka sevärdheter

Övriga utländska besökare:

1. Delta i aktiviteter
2. Besöka sevärdheter
3. Rundresa

Betyg från sommarvästerna

Besökarna är totalt sett nöjda, särskilt utmärkande är faktorer kopplat till värdskap. En viktig utmaning ligger i attraktionskraften för barn och ungdomar där betygen är låga (Östersund och Åre undantaget). Detta förklarar också att andelen barnfamiljer totalt sett är lägre på sommaren jämfört med vintern.

Ett annat viktigt område handlar om öppethållande/servicenivå, där det finns brister under framför allt senare delen av sommaren (säsongen följer generellt datum för det svenska sommarlovet). För de flesta områden ligger dock betygen på en bra nivå och totalbetyget för besöket hamnar på medelvärdet 5,3 på en 6-gradig skala. Ungefär 3 av 10 gäster i Åre och Östersund svarar att de säkert kommer att återvända nästa sommar, medan dubbelt så hög andel (något lägre i Östersund) svarar att de säkert kommer att rekommendera resmålet. Det något bättre utfallet för Åre är kopplat till att gästerna där totalt sett är något mer nöjda jämfört med Östersund.

Sommargästerna ger bästa betyg för:

- Aktivitetsupplevelser
- Besöksmål
- Bemötande från personal och serviceförmåga
- Evenemangsupplevelser
- Bemötande från lokalbefolkning

Sommargästerna ser förbättringspotential kring:

- Attraktionskraft för barn 0-7 år
- Shopping/uthyrning
- Mat/restaurangupplevelser
- Skyltning

Genomsnittligt utlägg bland sommarbesökarna

I Östersund, där samtliga typer av besökare ingår i genomförda undersökningar, ligger utläggsnivån på drygt 670 kronor per person och dygn (2017). För Åre sommaren 2018 hamnade nivån på knappt 1 200 kronor per person och dygn. Åreundersökningen, jämfört med Östersund, baseras dock bara på kommersiellt boende gäster, mest hotell, vilket gör att utläggen för logi driver upp nivån i Åre, i kombination med en lägre andel barnfamiljer, för vilka snittutlägget per person i regel är lägre.

Undersökningen från 2019 med koppling till Turistinformationer, Turistcenter och infopoints i Jämtland Härjedalen visar på ett genomsnittligt dygnsutlägg på cirka 500 kr.

Vandring

Jämtland Härjedalens långa tradition som vandringsdestination håller i sig. Här finns ett stort utbud av möjligheter till dagsturer i både lågland och fjällterräng. På flera håll finns blomsterleder med information om flora i området. Det finns kortare och längre kultur-turer med information om fornlämningar, historia, seder och bruk, till exempel vandra i Karolinernas fotspår över gränsen från Norge till Handöl. Det finns även ett antal pilgrimsleder, till exempel S:t Olavsleden, genom Jämtland Härjedalen mot Nidaros, nuvarande Trondheim.

Det som Jämtland Härjedalen är mest känt för är den lättillgängliga fjällvandringen som klassikern Jämtlandstriangeln, vandring till Helags i Ljungdalsfjällen och dagsturer i Södra Årefjällen eller familjevänlig vandring till "Finn fem fall" i Vemdalen. I Funäsfjällen finns Guldturer med beskrivningar om startplats, längd, svårighet och lämpliga rastplatser. I fjälldestinationerna är det extra enkelt att fjällvandrar eftersom gäster kan nyttja sittliftar för att ta sig upp eller ner från kalvfjället, t ex i Funäsfjällen, Åre (38 229 vandringsdagar 2021 = +18%), Lofs dalen och Vemdalen.

STF gör fjällvärlden tillgänglig

Svenska Turistföreningen (STF) har en lång tradition i Jämtland Härjedalen och en stor betydelse för utvecklingen av regionens turism. Det första STF-boendet i området var Sylhyddan som stod klar 1890. I fjällområdet från Funäsfjällen i söder till Storlien i norr, Höglekardalen i öster och norska gränsen i väster finns över 500 km skid- och vandringsleder i till stora delar väglöst land. I området finns idag fyra fjällstationer (Helags, Storulvån, Sylarna och Blåhammaren) och sju fjällstugor (Arådalen, Lunn-dörren, Gåsen, Fältjägaren, Stensdalen, Vålåstugan och Anaris-tugan) som ägs och drivs av STF. Fjällstationerna och stugorna är öppna under vintern från mitten av februari till slutet av april och under sommaren från midsommar till slutet av september/oktober. Ett säkerhetsrum finns öppet på varje plats för fjällbesökare utanför ordinarie säsonger.

Jämtlandstriangeln är en klassisk fjälltur som går mellan tre fjällstationer: Storulvån, Sylarna och Blåhammaren. Storulvåns Fjällstation nås med bil och utgör en av de större inkörsportarna till den jämtländska fjällvärlden. Sylarna är det mest högalpina området i den södra fjällkedjan och det första som lockade STF-medlemmar till Jämtlands- och Härjedalsfjällen. Blåhammaren är STF:s minsta, men högst belägna fjällstation, 1 086 meter över havet.

Vandringen från parkeringen Kläppen i Ljungdalen till Helags Fjällstation (12 km) är en av de lättare. Från fjällstationen är det ytterligare ca 2 km till Sveriges sydligaste glaciär i skuggan av Helags fjälltopp, den högsta toppen söder om polcirkeln (1 796 m ö h).

Andra exempel på startpunkter för vandring är Vålådalen, Bydalen, Arådalen, Ramundberget och Ljungdalen. Totalt genererade STFs egna anläggningar i Jämtland Härjedalen 52 100 gästnätter under 2021, vilket är en minskning från föregående år med 8% då stora delar av restriktionerna kopplade till pandemin släpptes.

STF har i tillägg anslutna boenden i nästan alla destinationer i Jämtland och Härjedalen som utgör ca 60% av det totala antalet gästnätter som STF Jämtland Härjedalen står för.

Cykling

För cyklister finns utmanande downhill-leder och spännande stigcykling parallellt med cykling längs vackra landsvägar. I många destinationer finns specialbyggda hållbara leder för stigcykling och även områden för hopp och snäva kurvor i så kallade dirt-banor. Elcykling kräver markägarens godkännande eftersom allemansrätten inte är motoriserad, men fungerar utmärkt på särskilt avsedda platser som till exempel i Lofs dalen.

Åre Bike Park är Skandinavien största med 50 kilometer fördelade på 39 leder med tillträde via ett liftpass (52 342 cykeldagar 2021 = +29%). Dessutom finns Åre Bike Park Trail med 16 maskinbyggda trailleder, en "Skills Area" och en pumptrack i Åre Björnen med tillträde via ett Trailpass (13 834 cykeldagar 2021 = +36%) (Skistar Åre). Från 2022 finns en 210 meter lång pump-track i Åre VM-arenan tack vare Åre Bergscyklister.

Lofs dalen Bike Park erbjuder familjevänlig downhill och i anslutning finns Lofs dalen Fjällpark MTB högt uppe på fjället med stigcykelleder för alla. Genom ett trailpass når du området med liften och det går även att ta bilen till den så kallade Panoramliden som välkomnar både barnvagnar, springcyklar, rullatorer m m. På södra sidan Lofs sjön finns ett tuffare område med flera mil av både grävda cykelleder och naturlig stig, till exempel Stenrutsleden MTB där leden passerar förbi Våffelstugan (Destination Lofs dalen).

Visste du att ...

- Det finns 230 naturreservat att upptäcka i Jämtland Härjedalen och en nationalpark, Sonfjället (Länsstyrelsen).
- Sonfjällets nationalpark är en av Europas äldsta nationalparker (bildades 1909) och Jämtland Härjedalens enda. Parken är idag 104 kvadratkilometer och bjuder bland annat på skvalrännor från senaste istidens avsmältning och chans att se björn. I parken finns ett av världens äldsta träd, Old Rasmus, en gran som är ca 9 500 år gammal. På Korpflyet, en av fjällmassivets toppar, finns en av landets högst kända trädgränsnivåer.
- Sveriges Turistförening, STF, grundades 1885 för att främja natur- och kulturturism och få fler att upptäcka Sverige. Idag har STF ca 246 000 medlemmar.
- Det första STF-drivna "sporthärbärgat" med logi och matservice vid Sylarna öppnade 1890. Hyddan ersattes 1897 med en större stuga med kök och värdinna för 18 gäster. 1933 byggdes en större fjällstation som brann 1980 och ersattes med nuvarande fjällstation 1983 utan restaurang. Fjällstationen renoverades och platsen återfick då en restaurang, Spiseriet, 2018.
- Det finns ungefär 200 mil statliga fjälleder i Jämtland Härjedalen med över 45 000 ledkryss (Länsstyrelsen).

Fiske. Foto: Karl Vertergård

För cyklister i Funäsfjällen finns 25 cykelleder i varierande terräng och svårighet. För tillgång till dessa behöver du Fjällpass Cykel. Dessutom finns downhill, flowleder och teknikområde på anläggningarna Tännadalen och Ramundberget (Funäsfjällens ledbolag).

På Frösön finns 6 leder nedför berget med uppfart via liften i Gustavsbergsbacken och strålande utsikt över Östersund.

Fiske

Fisket är inte bara en anledning till att många besöker Jämtland Härjedalen, utan även en anledning till att människor vill bo i regionen.

Sanningen är att det nästan finns lika många fiskeplatser som fiskare, vilket gör att trängsel inte behöver uppstå. Många av vattenen erbjuder ett fiske i toppklass och lockar gäster från världens alla hörn.

Fisketurismen är under stark utveckling i Jämtland Härjedalen, och fiskevårdsområdena i länet har ökat arbetsinsatsen för att skapa en attraktiv och mer hållbar förvaltning av vatten och fiskbestånd – till gagn för både besökare och bofasta. Härkan, Dammån, Gimån, Jormvattnet och Valsjön är bara namnen på några vatten som gjort sig internationellt kända genom fiskehistorien.

Visste du att ...

- Harren (*Thymallus Thymallus* på latin) är Härjedalens landskapsfisk.
- Öringen (*Salmo Trutta*) är Jämtlands landskapsfisk.
- I Jämtland Härjedalen finns 17 000 sjöar med en yta av 4 500 kvadratkilometer och 2 800 kilometer älvar och åar.
- Varggranstjärn i Destination Vemdalen är Sveriges högst belägna put-and-take vatten, 902 m.ö.h.
- Drömfiske Jämtland Härjedalen är ett varumärke som borgar för ett långsiktigt hållbart fiske med god kvalitet.
- Funäsfjällen har ett av Sveriges största sammanhängande fiskekortsområden med över 200 fjällsjöar och mer än 30 mil av strömmande vatten.
- I Frostviken, Strömsunds kommun, finns ett gemensamt fiskekort som binder samman 110 fiskevatten fördelat på 11 st fiskevårdsområden.
- Vattudalskortet i Strömsunds kommun ger tillgång till 38 fiskevatten i fem fiskevårdsområden, totalt 1 300 kvadratkilometer.
- Hotagenkortet är ett samarbete mellan fyra fiskevårdsområden i Krokoms kommun. Vattenarealen är ca 6 000 hektar fördelat på över 100 olika fiskevatten.
- Fiska-i-Bergkortet omfattar 130 fiskevatten på sammanlagt över 85 000 hektar.
- Hån/Vemdalens fiskevårdsförening säljer mest fiskekort av alla Härjedalens fiskevårdsföreningar.

Gastronomy Jämtland Härjedalen

Mat är en källa till njutning, måltiden en viktig mötesplats och matvanorna en del av kulturen. I Jämtland Härjedalen finns ett stort utbud av lokalproducerad mat, ett naturens skafferi som förädlas runt om i landskapet.

- Östersund och Jämtland utnämndes 2010 till gastronomisk region i FN-organet UNESCOs nätverk Creative Cities Network. Att vara en del i det nätverket är en bekräftelse på Östersunds och Jämtlands höga nivå inom gastronomi och mathantverk.
- I Jämtland Härjedalen finns flest mathantverkare i hela landet och här finns flest antal medaljörer i SM i mathantverk genom tiderna. Totalt finns ca 150 lokala matproducenter. Många av dem har försäljning i anslutning till sin produktion.
- Matakademien i Jämtland Härjedalen testar och kvalitetsmärker restauranger som är särskilt duktiga på att tillhandahålla och servera lokal mat. Leta efter skylten "Mer värd mat" vid ingången till restaurangen.
- Eldrimner är ett nationellt centrum för mathantverk som har stor betydelse för utvecklingen av både den lokala maten i Jämtland Härjedalen och nationellt. Centrat finns i Ås, strax utanför Östersund.
- 2021 fanns 17 av Jämtland Härjedalens restauranger, 9 kaféer och 4 hotell med i prestigefyllda White Guide. Östersund är en av de kafétätaste städerna i Sverige.
- I Jämtland Härjedalen finns cirka 47 000 renar som ägs av 396 renägare som tillhör någon av de 11 samebyar som finns i regionen. Det finns ca 119 företag som huvudsakligen är sysselsatta med rennäring.
- Jämtlands bryggeri i Pilgrimstad är Sveriges mest prisbelönta bryggeri med totalt 133 utmärkelser. Hantverksmässig öltillverkning finns även i Tännäs, Lofsдалen, Åre och Östersund.
- Det finns ca 30 gårdsmejerier i Jämtland Härjedalen, vilket är mer än hälften av alla gårdsmejerier som finns i Sverige.
- Idag brukas nästan 25 fåbodar i Jämtland Härjedalen traditionellt, det vill säga med fritt skogsbete, mjölkdjurshållning och beredning av mjölken på vallen. Några få av dessa är öppna för besökare under sommaren. Därutöver finns ca 75 fåbodar som används för kreatursbete och slakter. Förr kunde en gård ha en fåbod för försommarbruk och en för högsommarbruk. Djuren betade fritt och hämtades hem vid Mickelsmäss i slutet av september (Länsstyrelsen Jämtlands län).

Lokal mat. Foto: Sandra Lee Pettersson

Jämtland Härjedalens största sevärdheter

Sevärdheter baserade på utomhusvistelse kunde i större grad hålla öppet och påverkades mindre av corona-pandemin 2021. Många sevärdheter förändrade sin verksamhet utifrån rådande restriktioner. Flest besökare hade Jamtli, Storsjöbadet var den andra största attraktionen och Multichallenge den tredje.

Myskoxcentrum ökade mest jämfört med "normalåret 2019" tack vare anpassningarna till pandemin som gjorde att de fick 68% fler besökare.

"På grund av pandemin minskade vi storleken på grupperna och ökade från 3 till 4 visningar per dag samt gjorde om den guidade rundturen i centret. Vi ökade utgifterna med våra löner men fick en fin respons i form av fler gäster med ett ökat antal visningar. Vi fick faktiskt ökade intäkter så att vi kunde anlägga en damm för myskoxarna 2020 och under 2021 rustade vi upp våra vägar", säger Ida Näslund Myskoxcentrum i Tännäs.

Största sevärdheterna, besöksmål, antal besök 2021

Besöksmål och antal besök med förändring sedan "normalåret 2019" innan pandemin.

	2019	2021	Förändring		2019	2021	Förändring
Jamtli, Östersund	199 000	107 052	-46%	Skärvångens bymejeri,			
Storsjöbadet, Östersund	247 300	94 139	-62%	Krokom	10 000	10 000	0%
Multichallenge, Östersund	96 500	47 000	-51%	Myskoxcentrum,			
Sonfjällets nationalpark		44 000		Funäsfjällen	5 600	9426	+68%
Fettjeåfallet, Vemdalen		38 000		Tysjöarna naturreservat,			
Döda Fallet, Ragundadalen	35 000	33 000	-6%	Östersund		7 000	
Strömsunds hembygdsgård	30 000	32 000	+7%	Vemdalens hembygdsgård	6 500	6 500	0%
Tännforsen, Åre		32 000		Frösötornet, Östersund	5 300	6 258	+18%
Härjedalens Fjällmuseum,				Hoverbergsgrottan,			
Funäsfjällen	51 500	28 450	-45%	Storsjöbygden	3 700	5 500	+49%
Wikners i Persåsen,				Glösa hållristningar, Krokom	4 700	5000	+6%
Storsjöbygden	28 500	24 500	-14%	Byhuset, Krokom	7 500	5 000	-33%
Hällingsåfallet, Strömsund	20 124	22 000	+9%	Gamla Lanthandeln, Krokom	6 100	3 300	-46%
Fröå gruva, Åre	15 000	20 000	+33%	Blanktjärn, S Årefjällen		3 500	
Ändsjön naturreservat,				Klövsjö hembygdsgård	3 450	3 808	+10%
Östersund		19 500		Frostvikens Natur-			
Holiday Club				information, Gäddede	4 700	3 199	-32%
äventyrsbad, Åre	27 271	18 901	-31%	Ljungdalens hemslojd	3 450	3 046	-12%
Turistinfo Ljungdalen,				Frostviken Keramik	3 800	3 000	-21%
utställning	14 024	14 296	-2%	Mus-Olles Museum, Krokom	2 400	2 601	+8%
Thailändska paviljongen,							
Ragundadalen	8 000	12 000	+50%				
Teknikland,							
Östersund	8 150	11 670	+43%				
Frösö kyrka, Östersund	25 000	10 000	-60%				

Jamtli Historieland. Foto: Jamtli

Med reservation för att beräkningsmetoder av antal deltagare/besökare varierar.

Jämtland Härjedalens största evenemang

Evenemangen är viktiga för Jämtland Härjedalen. De ökar känslan om regionen, genererar gästnätter, intäkter och arbetstillfällen. Andra effekter är ökad sammanhållning och ökad trivsel för

både gäster och boende. Utifrån de speciella förutsättningar som gällde kring evenemang år 2021 så ser listan väsentligen annorlunda ut än tidigare år.

Jämtland Härjedalens största evenemang 2019-2021

	2019	2021	Förändring
Jamtli Julmarknad	24 515	23 339	-5%
Höstlovsmarknad, Vemdalen		5 000	
Fjällmaratonveckan	3 000	4 000	33%
Östersundsrevyn	10 100	3 845	-62%
Dansgala i Östersund		1 300	
Vemdalen Fjällmaraton		850	
Klövsjö höstmarknad	1 000	700	-30%
SM backe Snöskoter, Ragunda		700	
Hedlanda Flygplats	600	600	0%
Fjälltoppveckan Funäsfjällen		600	
Ankarede i Advent	650	550	-15%
Jämtlands stora pris	8 300	414	-95%
Bluesfestivalen, Östersund	1 300	400	-69%
Golfvecka i Klövsjö		357	
Golfvecka i Hede		309	
Påskpimpeln i Storsjö	300	300	
Kruskalaset i Böle Ho	400	300	-25%
Åre Extreme Challenge	1 500	300	-80%
Fackeltåg i backen, Lofsdalen		250	
Helags Fjällmara	150	250	66%
Kung Chulalongkorns dag	1 200	200	-83%
Påskstöten, Ljungdalsfjällen	200	200	0%
Pilgrimsloppet, Lofsdalen	560	168	-70%

Med reservation för att beräkningsmetoder av antal deltagare/besökare varierar.

Jamtli julmarknad Foto:Mats Forslund

* Digitala evenemang

Visste du att ...

- Östersundsrevyn bildades 2002 som en förlängning av det som tidigare var Jämtrevyn och Heimkokerevyn som startade på 1970-talet.
- 2022 firar St Olavsloppet 35-årsjubileum. Stafettloppet går mellan Östersund och Trondheim längs den sträckning som kung Olav Haraldsson tog genom bygden för att försöka återta Norge. Han stupade vid slaget i Stiklestad 1030 och blev senare heligförklarad tack vare de under som skedde vid hans grav.
- Storsjöyrjan, eller Yran kort och gott, är en av Sveriges äldsta stadsfestivaler med anor från 1963. Festivalen i nuvarande form startade 1983 med höjdpunkten presidenttalet. 2022 fick republiken sin första kvinnliga president, Eva Röse.
- Jämtlands stora pris på Östersundstravet är Norrlands största travtävling.
- Från år 2000 har Östersund varit ett självklart val för att arrangera internationella skidskyttetävlingar och staden har stått värd för VM 1970, 2008 och 2019.
- Alpina VM har arrangerats i Åre 1954, 2007 och 2019. Åre har dessutom arrangerat över 100 alpina världscuptävlingar sedan den första 1969.
- Dundermarknaden i Strömsund arrangerades första gången 1983 för att markera 75-årsjubileet för IFK Strömsund, med namnet Superstars. Från 1984 har namnet varit Dundermarknaden.

Den internationella gästen

Utländska gäster är viktiga för Jämtland Härjedalen och står normalt för knappt 20% av alla kommersiella gästnätter. I och med coronapandemin är inget sig längre likt.

Olika typer av restriktioner gjorde att resandet från utlandet rasade efter pandemins utbrott i mars 2020. Under 2019 genererades 617 000 utländska kommersiella gästnätter. 2020 var motsvarande siffra 242 000 gästnätter, en minskning med 376 000 motsvarande -61%. Under de inledande månaderna av 2021 fortsatte raset och även om man kan se en återhämtning från mars/april och framåt så visar ändå helårssiffrorna när det gäller utländska kommersiella gästnätter på historiskt långa 215 000. Dock kan man konstatera att trenden nu är positiv. I nedanstående bilder visas det ackumulerade 12-månadersresultatet månad för månad från december 2019 (motsvarande helåret 2019 som utgör utgångspunkt) fram till februari 2022 (motsvarande mars 2021-februari 2022). Siffran i slutet på kurvan ska jämföras mot utgångsläget 100.

Den danska marknaden återhämtade sig snabbast

Bäst återhämtningsgrad uppvisar den danska marknaden, som i februari 2022 är uppe i 84% av antalet gästnätter som gällde för helåret 2019. Även Nederländerna och Tyskland uppvisar förhållandevis god återhämtning med 72% respektive 68%. Däremot om man tittar på regionens viktigaste utlandsmarknad, Norge, ser det betydligt sämre ut, endast 23% av gästnätterna har kommit

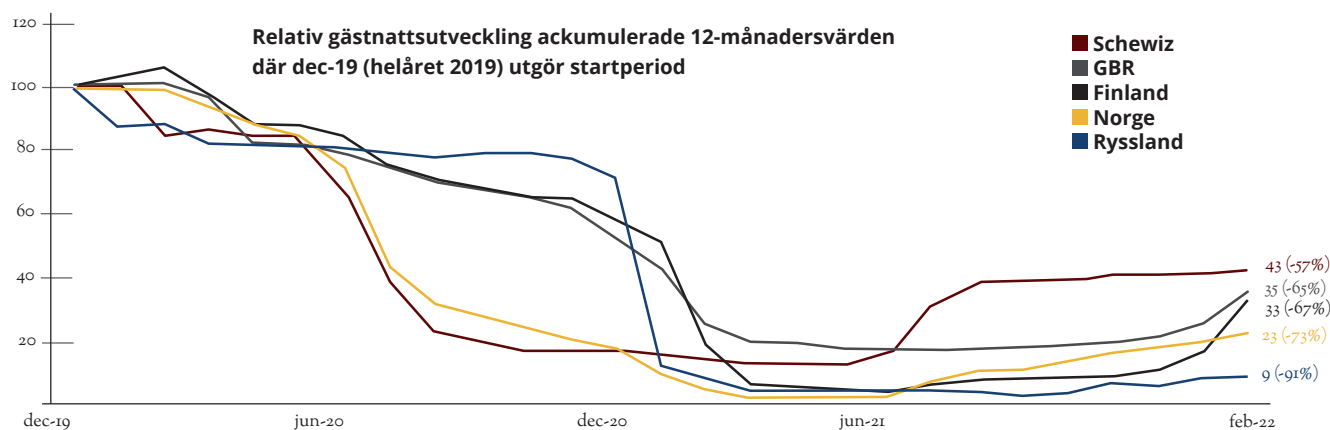
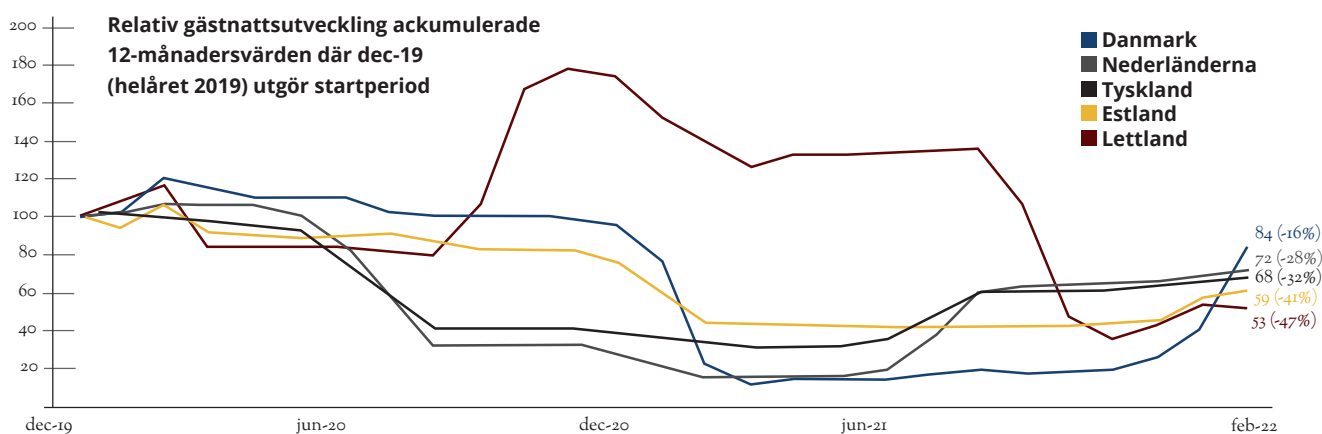
åter jämfört med helåret 2019. Det motsvarar en minskning med 235 000 gästnätter. Samtidigt kan man förvänta sig en stark återhämtning för den norska marknaden under sommaren 2022, som är den viktigaste perioden för de norska gästerna. Detta givet att inget nytt negativt händer kring pandemin.

Efterfrågeanalys av marknaden i Trøndelag

Destination Östersund har under mars 2022 genomfört en undersökning bland befolkningen i Trøndelag (regionens viktigaste upptagningsområde för norska gäster) för att kartlägga intresset för att återigen börja resa utomlands generellt, och Östersund specifikt.

Undersökningen visar att det finns ett uppdämt behov och stort intresse för att återigen börja resa utanför Norge, även om det hos vissa finns en viss oro kring coronasituationen. Men det handlar främst om oro vid eventuella resor till mer avlägsna resmål i Europa eller övriga världen.

Östersund och Åre hamnar högt upp på Trøndernas efterfrågade resmål, Östersund extra tydligt när det gäller sommaren medan Åre utmärker sig för övriga året. Även Storlien är intressant,

särskilt under övriga året. 13% svarar att de är mycket intresserade av att besöka Östersund under 2022, på sommaren och/eller under övriga året. Det motsvarar drygt 40 000 personer inom åldersintervallet 20-75 år. Utfallet är något mer positivt jämfört med motsvarande undersökning som genomfördes 2017. Detta indikerar förhoppningsvis en stark återhämtning under 2022, både för Östersund som är mycket beroende av Norgemarknaden, men också för övriga länet.

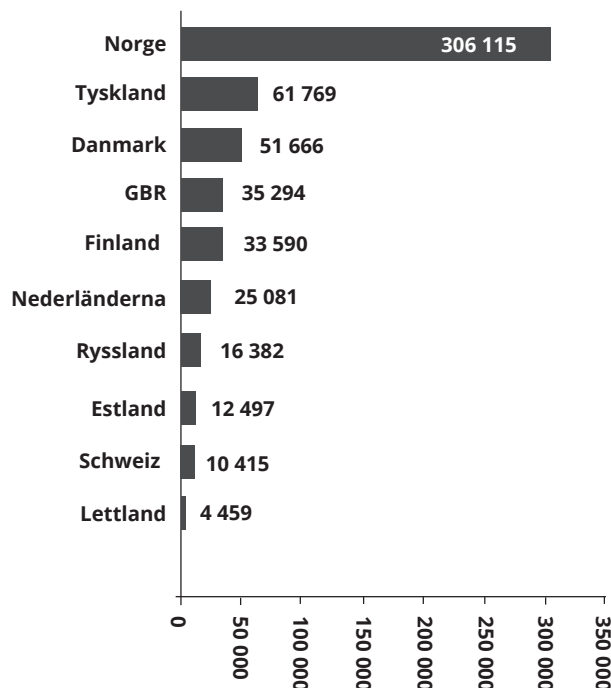
Normalt sett fler internationella gäster sommartid

2019 var 44% av det totala antalet utländska gästnätter förlagda till vinterhalvåret (november-april). Detta gäller inte vare sig för 2020 eller 2021 och är en direkt effekt av coronapandemin, vilken helt har förändrat förutsättningarna. För 2021 är 22% av de utländska gästnätterna förlagda till vinterhalvåret. Det blir naturligtvis intressant att se hur mönstret kommer att se ut framåt i tiden, när saker och ting "normaliseras".

Utländska målgrupper vinter/sommar

Under normala omständigheter, med exemplsiffror från 2019, kan man konstatera att utpräglad tydliga vintermarknader är Ryssland (96%), Lettland (90%), Estland (86%), Danmark (79%), Finland (74%) och Storbritannien (72%), medan Holland (17%), Tyskland (17%), Schweiz (28%) och Norge (35%) är tydliga sommarknader.

Kommersiella gästnätter helåret 2019 - viktigaste utlandsmarknaderna

Vad attraherar den utländska gästen?

Vad man efterfrågar och vill göra på sin semester varierar en del beroende på nationalitet, men också utifrån säsong och resmål.

Den norska gästen jämfört med andra nationaliteter

Man kan konstatera att Jämtland Härjedalens viktigaste utländska marknad, den norska, skiljer sig en hel del åt, både jämfört med svenska gäster och andra nationaliteter. Till viss del beror det på att det norska resällskapet oftast består av barnfamiljer, men det är samtidigt uppenbart att de också söker andra typer av upplevelser.

Om man till exempel utgår från sommarbesökare i Östersund, så är den norska gästen generellt sett mer intresserad av stadslivet i centrum, med restauranger och shopping. Populära besöksmål är främst Storsjöbadet och Multi Challenge, medan man är mindre intresserad av exempelvis Jamtli, Sommarhagen och Moose Garden, vilka i sin tur är klart mer intressanta för andra utländska besökare.

Generellt kan man säga att aktiviteter och besöksmål kopplade till naturen är mindre intressanta för den norska gästen, medan andra nationaliteter ser detta som det mest intressanta.

Samma mönster märks tydligt i Åre under sommaren, där norska gäster är tydligt underrepresenterade när det till exempel handlar om vandring, fiske, cykling, samt när det gäller att besöka olika typer av sevärdheter som Tännforsen eller Fröå gruva. Övriga

nationaliteter är däremot tydligt överrepresenterade när det gäller ovan nämnda exempel, även jämfört med svenska gäster. Också i Åre håller sig den norska gästen i första hand "bynära" där shopping, restaurangbesök och bad på Holiday Club är centrala inslag. Även på vintern går lite av detta mönster igen, om än inte lika tydligt, men det är uppenbart att utländska gäster totalt sett, Norge undantaget, tar del av fler olika typer av aktiviteter vid sidan av utförsåkning.

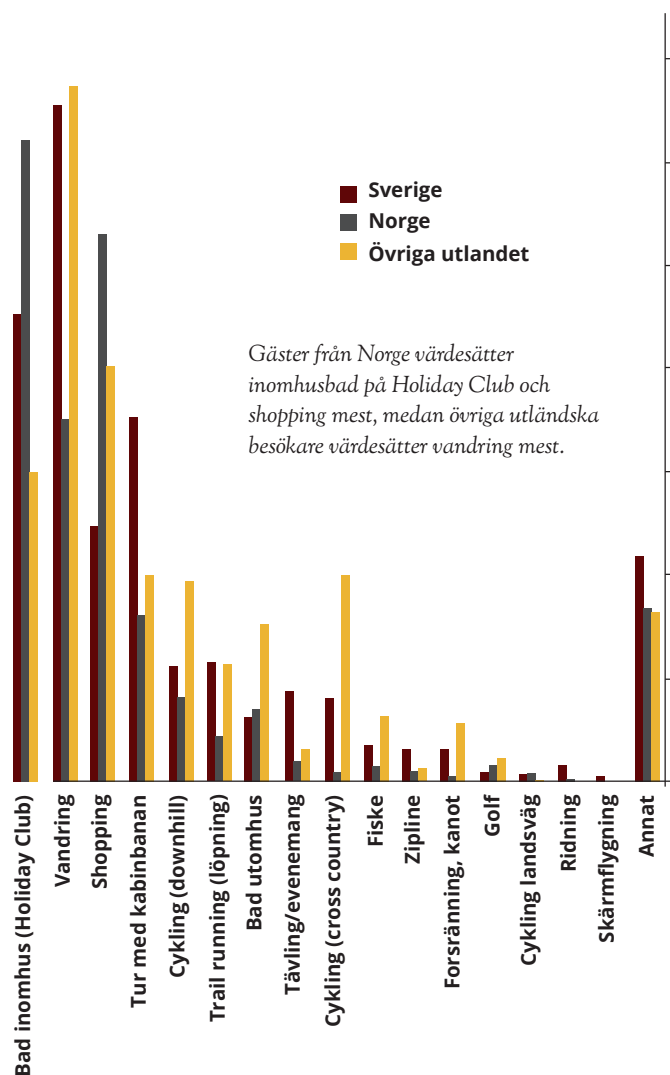
Den norska gästen gillar:

- Stadsliv
- Restauranger
- Shopping
- Äventyrsbad
- Djurpark
- "Familjemys"

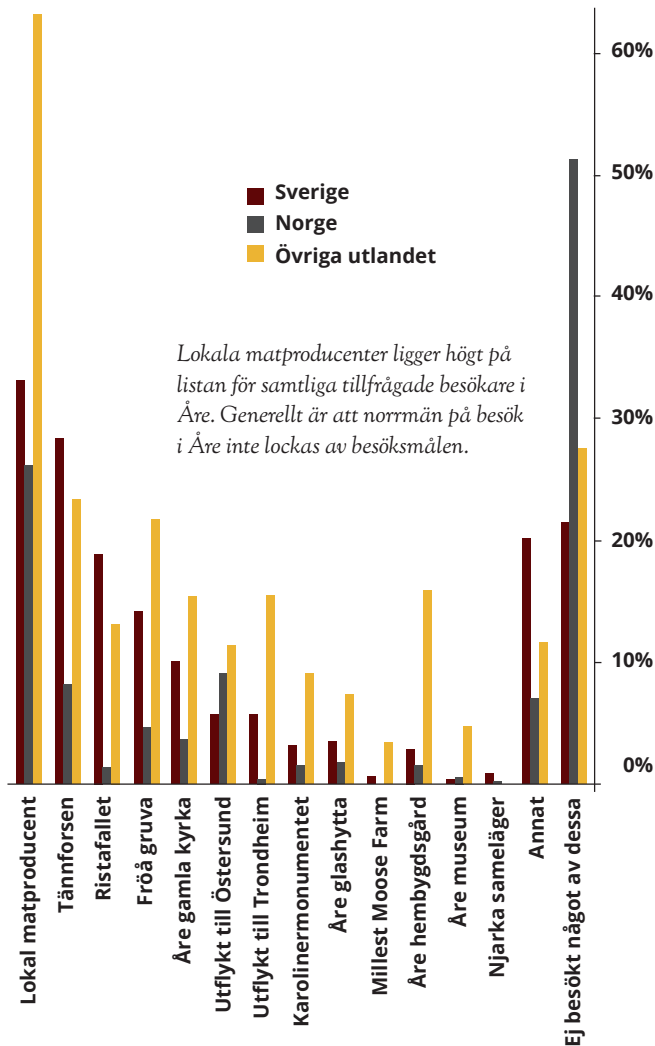
Övriga internationella gäster gillar:

- Kultur
- Historia
- Natur
- Vandring
- Fiske
- Cykling
- Skidåkning
- Vinteraktiviteter vid sidan av skidåkningen

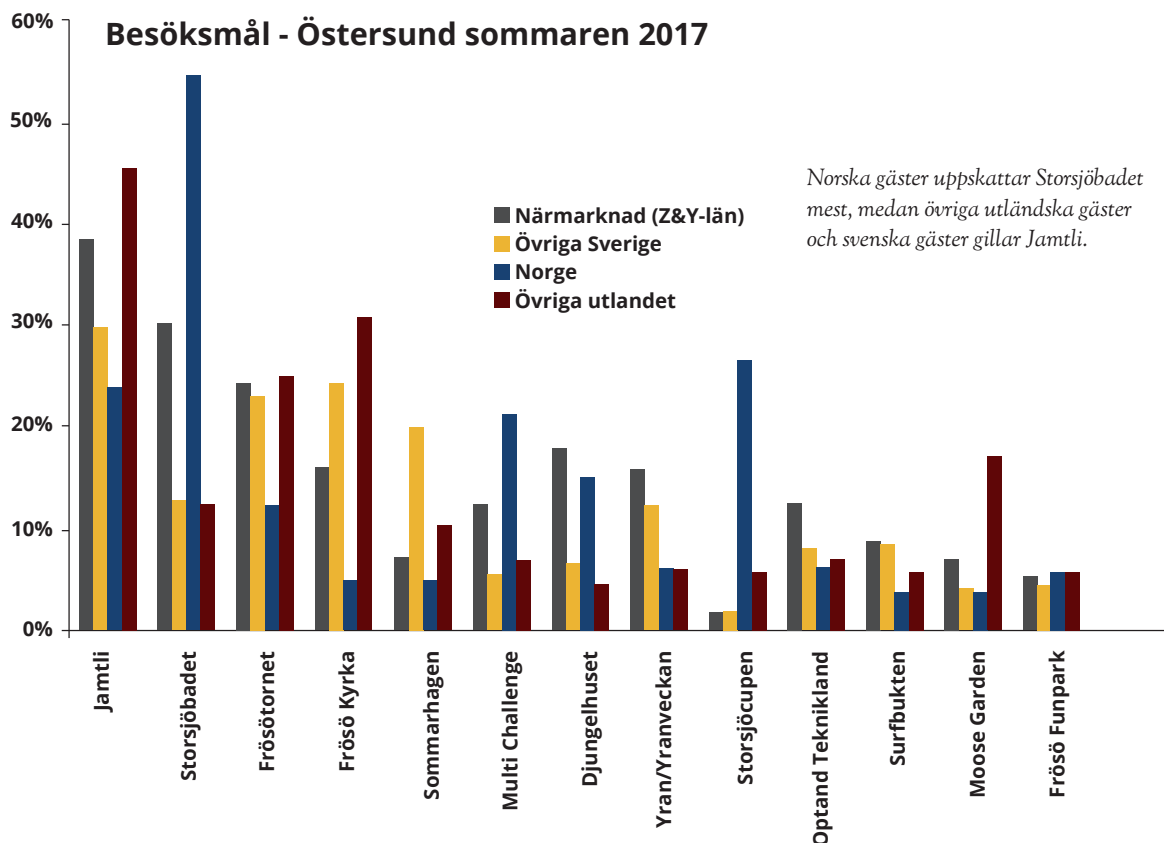
Aktiviteter - Åre sommaren 2018

Besöksmål - Åre sommaren 2018

Besöksmål - Östersund sommaren 2017

Resa hit

Tillgänglighet, att kunna resa till Jämtland Härjedalen är en förutsättning för att kunna attrahera såväl svenska som utländska turister.

Tåg

Norrtåg trafikerar sträckan Sundsvall-Östersund-Storlien med vidare färd via NSB till Trondheim (Norge) dagligen och det finns ett flertal avgångar via Stockholm till regionen med SJ samt andra transportörer säsongvis, t ex Snälltåget. Funäsfjällen kan nås via tåg till Röros på den norska sidan gränsen. Inlandsbanan går genom Jämtland Härjedalen i nord-sydlig riktning.

Inlandsbanan

Inlandsbanans turisttrafik kördes med 50% beläggning utifrån pandemirestriktionerna 2021. Östersund är en centralort för Inlandsbanan då tågen går söderut och norrut därifrån varje morgon och ankommer varje kväll, vilket oftast medför att resenärerna sover över en natt. Under de 10 veckor trafiken var i gång sommaren 2021 steg 2 338 personer av i Östersunds kommun, 140 personer gick av i Bergs kommun, 145 i Härjedalens kommun och 80 i Strömsunds kommun, för att besöka sevärdheter, övernatta och delta i aktiviteter. Totalt hade Inlandsbanan 8358 resande under sommaren 2021 jämfört med 14 803 resande 2019 innan pandemin vilket motsvarar -44%. (Inlandsbanan)

Snötåget

Snötåget startade 2012 i samarbete mellan Inlandsbanan, SkiStar och Destination Vemdalen för tågtrafik vintertid till Vemdalen. Snötåget har dagliga avgångar vintertid Östersund - Röjan - Mora t o r med anslutning från/till Stockholmståget i Mora. I Röjan möter transferbussar upp för att ta resenärer till de olika skidorterna inom destination Vemdalen. (Inlandsbanan)

Snälltåget

Snälltåget erbjuder vintertrafik till bland annat Vemdalen, Åre och Storlien från Malmö, Göteborg och Stockholm. Under vintersäsongen 2020/2021 gjordes ca 29 000 resor via Snälltåget till Jämtland Härjedalen, en minskning med 9% jämfört med 2020 (32 000 resor) på grund av pandemiutbrottet. Av dessa var 2 100 resor till Vemdalen, 1 500 till Östersund och resten till Västjämtland med Åre som dominerande destination. Utöver detta kördes tåg mellan slutet av juli och in i september 2021 med totalt 11 000 resenärer till Jämtland Härjedalen med bl a fjällvandring som målsättning, en ökning med 70% jämfört med 2020 (6500) (Snälltåget).

SJ

Under 2021 åkte ca 132 000 passagerare med SJ till Jämtland (vilket var 36 procent lägre än 2019, innan Covid-19). Andelen av resandet som gick till Östersund var 52% (55% 2019). Andelen som reste till västra Jämtland (Duved, Järpen, Undersåker och Åre) var 44% (40% 2019). Vintersäsongen februari – april stod för 25% av resandet (29% 2019). Sommarresandet mellan 16 juni och 15 september stod för 27% av resandet (26% 2019) (SJ).

Flyg

Det finns två flygplatser i Jämtland Härjedalen – Åre Östersund Airport och Sveg Airport. Åre Östersund Airport ligger 10 minuter från Östersund, en timme från Åre samt ca 1,5 timmar från Vemdalen. Reguljär trafik till Åre Östersund Airport finns under ett normalår från Stockholm Arlanda och Umeå samt säsongvis från Malmö, Göteborg, London, Köpenhamn och Berlin. Sveg Airport ligger ca 45 min från Vemdalen, 50 min från Lofsdalen och 1,4 timmar från Funäsdalen med reguljärtrafik från Stockholm Arlanda.

Totalt reste 125 400 passagerare till/från Åre Östersund Airport 2021 (-11% jmf med 2020) varav 2 275 utrikes (-77% jmf med 2020). Totalt gjordes 2 195 landningar vid flygplatsen (+78% jmf med 2020) varav 60 med utländsk avreseort (-18%). Minskningen i antalet landningar har sin förklaring i följder av pandemin (Swedavia).

I tillägg till Åre Östersund och Sveg flygplatser inom regionen kan resenärer nyttja South Lapland Airport, Vilhelmina samt Sundsvall/Timrå Airport och Röros samt Trondheim/Vaernes flygplatser i Norge. Trondheim/Vaernes flygplats är Norges tredje största flygplats och ligger 130 km från Åre (ca 2 tim transfer). Direktflyg till Vaernes finns under ett normalår från omkring 40 destinationer (varav ca 10 st utanför Norge) beroende på säsong. (Avinor)

Röros ligger endast 70 km från Funäsdalen och det finns transfermöjligheter från både flygplatsen (och järnvägsstationen för tåg från Oslo) till destination Funäsfjällen.

Chartertrafik och internationellt reguljärflyg

Jämtland Härjedalen har haft charterturism under 1990- och 2000-talet. Till Åre vintertid: 2001 från Ryssland och Finland, 2002 från England, 2005 från Danmark och 2010-2011 från Holland. Gemensamma satsningar gjordes från Schweiz och Tyskland sommardag 2001-2006. Östersund satsade från 2005 på Holland via reguljärflyg och samarbetade med Åre kring Hollandscharter 2010-2011. 2010 gjordes chartersatsningar till Lofsdalen från Danmark via Svegs flygplats och till Funäsfjällen från Stockholm via Röros flygplats i Norge.

2016 startade reguljära turer med easyJet till Åre/Östersund airport från Gatwick/London. 2017 kompletterades vintertrafiken via easyJet med en linje från Köpenhamn och vintern 2019/2020 från Berlin. Samtliga dessa linjer trafikerade regionen från december till mars med 1-2 rotationer per vecka från respektive avreseort. Cirka hälften av gästerna på rutten mot Jämtland Härjedalen fortsatte vidare till Åre, övriga besökare återfanns på såväl stora som mindre resmål i regionen, några gäster reste sedan vidare med tåg.

Östra ravin, Åre. Foto: Lars Håreblad

Även andra flygbolag ökade samtidigt antalet resenärer mot Jämtland Härjedalen via Vaernes/Trondheim och Arlanda/Stockholm. Detta skulle kunna vara ett resultat av det kännedomsarbete och marknadsföring JHT gjort på identifierade marknader kopplat till den nya tillgängligheten. De internationella gästerna var mycket nöjda med regionens vinterprodukter där en kombination av skidåkning och andra aktiviteter är reseanledningen. Resemönstret har inneburit att nya upplevelser utvecklats hos aktivitetsbolagen och även nya företag har startats med fokus på den internationella gästen.

Med anledning av Covid-19 har en stor del av den internationella flygtrafiken pausats/upphört 2021 på samtliga flygplatser som vår näring nyttjat som noder. Fortsatta kontakter samt internationell bearbetning fortsätter med syfte att försöka återuppta de flyglinjer som tros vara lönsamma post Corona.

Buss och bil

Vägarna E14 mellan Sundsvall och Trondheim, Norge, tillsammans med E45 mellan Italien (Göteborg) och Karesuando är de största vägarna som leder till och genom Jämtland Härjedalen. Från de stora genomfartsvägarna finns ett nät av mindre vägar. Sveriges högst belägna allmänna väg går över Flatruet mellan Ljungdalsfjällen och Funäsfjällen, 975 m ö h.

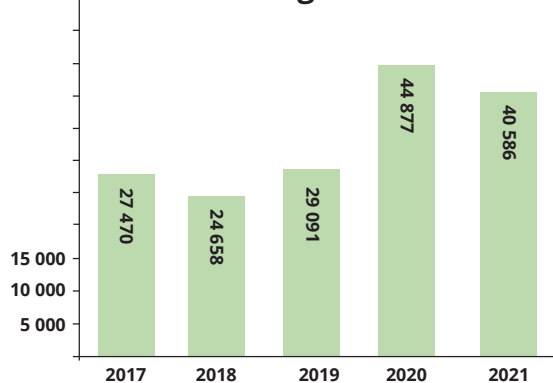
Bussen Härjedalingen tar resenärer från Mälardalen till Lofsdalen, Funäsfjällen och Vemdalen. Årebussen (Viatour) hämtar resenärer från Stockholm, Uppsala, Gävle och Sundsvall till Åre. Härjedalingen samarbetar med Flixbus som äger Swebus Express för att gäster ska kunna åka på en och samma biljett från sin avreseort till Jämtland Härjedalen. I tillägg till fjärrtrafik med buss finns regionaltrafik via Länstrafiken i Jämtland Härjedalen och lokalt Stadsbussarna i Östersund. I destinationerna Åre, Funäsfjällen och Vemdalen finns skidbussar vintertid.

Visste du att ...

Jämtlands län har flest laddstationer för elbilar per 1 000 invånare i Sverige, 4,03 st, tack vare stor besöksnäring och tidiga laddinfrastruktursatsningar (Allt om Elbil). Utslaget per 100 km väg placeras länet på 19 plats av 21, vilket säger något om hur många km väg länet har (Allt om elbil).

Trafikmätningen för Stekenjokk, som är en del av Vildmarksvägen (Strömsund-Gäddede-Vilhelmina-Strömsund) visar en tydlig pandemieffekt med 54% ökning av fordon från 2019 till 2020. (Strömsunds kommun)

Vildmarksvägen 2017-2021

Trafiken på Vildmarksvägen ökade under pandemiåren 2020-2021.

Bilden av Jämtland Härjedalen

Under maj 2020 svarade drygt 1 100 slumpmässigt utvalda svenskar (18–74 år) via en webbenkät på frågor om vilken bild/uppfattning de har om Jämtland Härjedalen. Boende i Jämtlands län ingår inte i målgruppen (Bilden av JH 2020).

Östersund och Åre är tydligt positionerade i norra Sverige

På den öppna/spontana frågan om vilka orter/platser som man förknippar med norra Sverige utmärker sig i första hand Östersund och Åre. Båda är dock tydligt distanserade av Kiruna, Luleå och Umeå. Man kan anta, utifrån frågans formulering där norra Sverige är referensen, att framförallt Kiruna "gynnas" av detta, men även Luleå i termer av den största staden i Norrbotten. Umeå är väl positionerad som Norrlands största stad. Att just Östersund och Åre hamnar högst på listan bland orter/platser i Jämtland Härjedalen är på intet sätt oväntat. Östersund som centralorten mitt i Sverige och Åre som Sveriges alpina centrum, där framförallt Åre utifrån storleken får extremt mycket publicitet och uppmärksamhet i media. Detta förstärks också av att både Åre och Östersund under de senaste 12-13 åren har genomfört två VM-arrangemang och däremellan regelbundet världscup-tävlingar i utförsåkning, skidskytte och längdåkning.

Jämtland Härjedalen är intressant och attraktivt

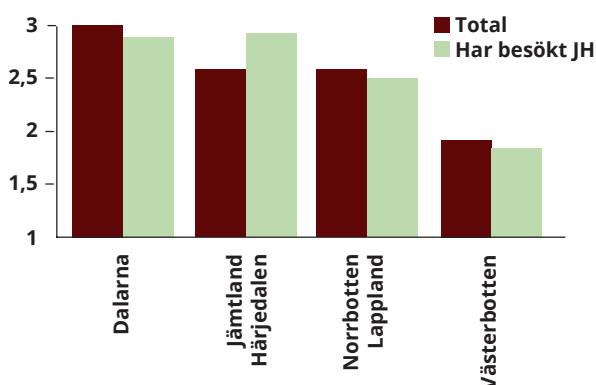
I den aktuella undersökningen har ett moment ingått där man ombetts att rangordna 4 regioner utifrån hur intressanta/attraktiva man upplever att de är. På en klar första plats hamnar Dalarna, medan Jämtland Härjedalen delar andra platsen med Norrbotten Lappland, medan Västerbotten hamnar på en tydlig fjärde plats. Förutom intresse/attraktivitet påverkas den här frågan av det geografiska avståndet, vilket i det här fallet torde

gynna Dalarna, som ligger närmare stora befolkningscentra, vilket i sin tur innebär att det finns en starkare koppling/relation. Detta bekräftas av det faktum att svarande som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen rankar regionen som mest intressant/attraktivt.

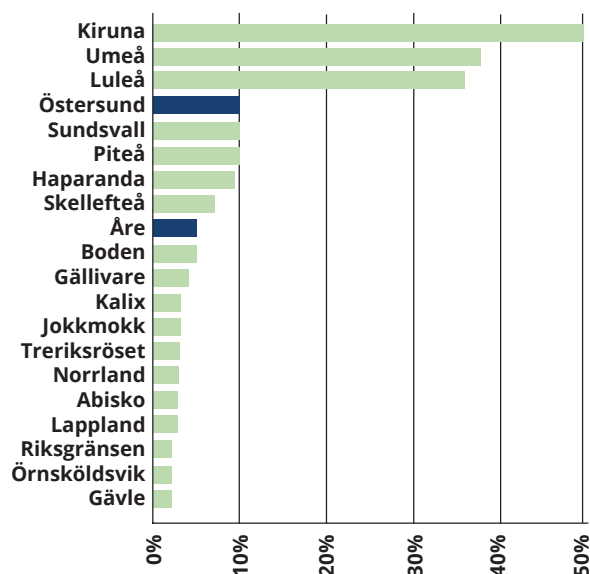
Spontana associationer av Jämtland Härjedalen

På frågan om vad man spontant associerar med Jämtland Härjedalen är många av svaren kopplade till skidåkning, vinter/vintersport och friluftaktiviteter, i kombination med natur och naturrelaterade begrepp (djur och växter). Därutöver nämns ofta ortsnamnen Åre och Östersund. Bland dem som har besöksfarenhet av Jämtland Härjedalen kännetecknas utfallet av en högre andel "tydliga" svar, t ex ortsnamn, skidåkning/vintersport och friluftaktiviteter. Männan har totalt sett en tydligare bild av Jämtland Härjedalen (lägre andel vet ej) och man kan också se att kännedomen ökar med stigande ålder.

Rangordning av regioner utifrån attraktivitet/intresse

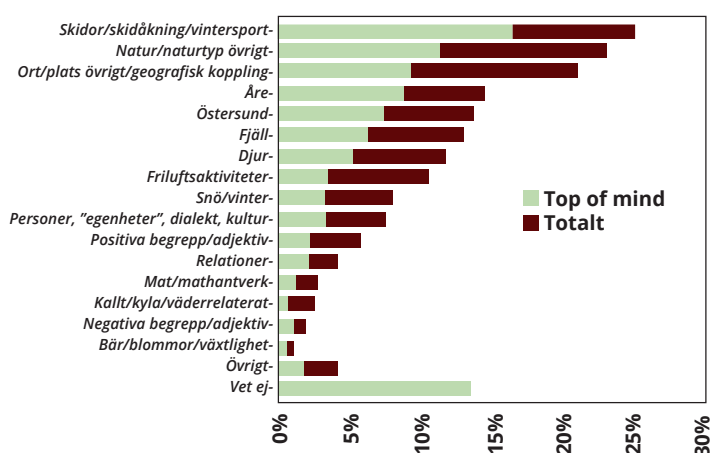
Spontana associationer - orter/platser i norra Sverige (totalt upp till 3 svar per respondent)

Spontana associationer till Jämtland Härjedalen (totalt upp till 3 svar per respondent)

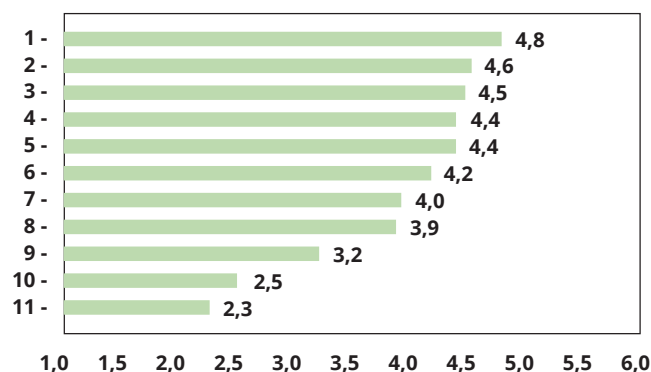
Spontana associationer till Jämtland Härjedalen kategoriserat ("top of mind" och totalt upp till 3 svar per respondent)

Deltagarna i enkäten har även värderat bilden av Jämtland Härjedalen genom att gradera ett antal positivt laddade påståenden (1-6, där 6 innebär "instämmer helt"). Sammanfattningsvis så framträder en i allt väsentligt positiv bild av Jämtland Härjedalen. Samtidigt kan man konstatera att kunskapen och kännedomen inte är påfallande hög, men fullt naturlig utifrån att det handlar om en "bred" målgrupp, den svenska allmänheten. Kunskapen/

Bilden av Jämtland Härjedalen - påståenden med instämmelegrad på en 6-gradig skala

1. I Jämtland Härjedalen finns en ren/oförstörd och vacker natur
2. Jag förknippar Jämtland Härjedalen med en sund och aktiv livsstil
3. När folk i min omgivning pratar om Jämtland Härjedalen är det oftast i positiva termer
4. I Jämtland Härjedalen finns mycket som är attraktivt att se, uppleva eller göra under vinterhalvåret
5. Befolkningen i Jämtland Härjedalen är överlag öppen och gästvänlig
6. I Jämtland Härjedalen finns mycket som är attraktivt att se, uppleva eller göra under sommarhalvåret
7. I Jämtland Härjedalen arrangeras många spännande sportevenemang
8. I Jämtland Härjedalen finns en spännande/attraktiv matproduktion och restauranger
9. Kommunikationsmöjligheterna till Jämtland Härjedalen är goda
10. Min kännedom/kunskap om Jämtland Härjedalen är god
11. Jämtland Härjedalen är en region som jag skulle kunna bosätta mig i

Längdåkning. Foto: Karl Vertergård

kännedomen är något högre bland männen och ökar med stigande ålder. Här finns också delvis en geografisk koppling utifrån var man bor, och naturligtvis påverkas både kännedom och den allmänna bilden positivt om man har besökt Jämtland Härjedalen. I gruppen som besökt Jämtland Härjedalen någon gång de senaste 5 åren är det ungefär en tredjedel som svarar att man har god eller mycket god kunskap/kännedom om regionen.

När man studerar svaren på frågor är en ren/oförstörd och vacker natur det påstående som får flest värderar högst, 4,8 på en 6-gradig skala. Därefter följer "sund och aktiv livsstil" (4,6) och därefter påståendet att folk i ens omgivning oftast pratar om Jämtland Härjedalen i positiva termer (4,5). Regionen uppfattas som något mer attraktivt (se/göra/uppleva) på vintern (4,4) jämfört med sommaren (4,2). Befolkningen upplevs i hög grad som gästvänlig (4,4) och man instämmer också i relativt hög grad till att det arrangeras många spännande sportevenemang (4,0).

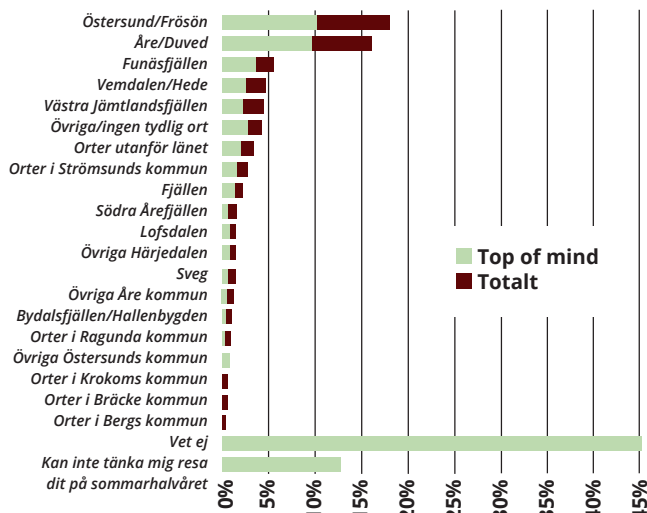
Även spännande/attraktiv matproduktion/restauranger förknippas i relativt hög grad med Jämtland Härjedalen (3,9). Däremot ses kommunikationerna till regionen inte som en tydligt positiv faktor (3,2).

I gruppen som har besökt Jämtland Härjedalen förstärks ytterligare den positiva bilden likväl som kunskap och kännedom. Nästan hälften av de svarande har besökt regionen vid minst ett tillfälle. 11%, samma andel sommar och vinter, har gjort ett besök en eller flera gånger de senaste 3 åren.

Marknadens intresse - resmål och sommarupplevelser

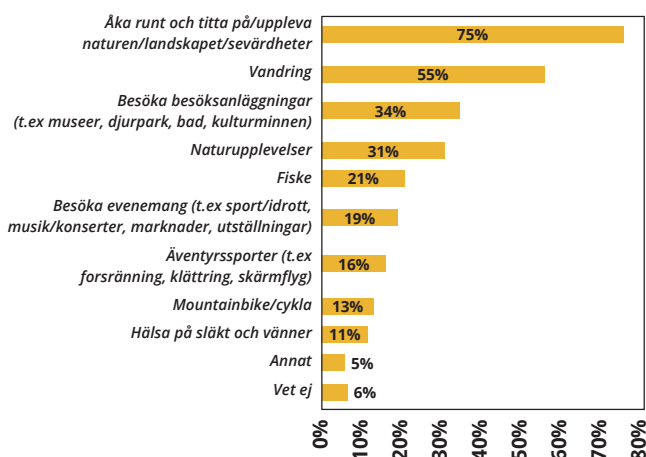
Nästan 9 av 10 svarande kan tänka sig att besöka Jämtland Härjedalen under sommaren, men av dessa är det knappt hälften som kan ange minst ett tänkbart/önskat resmål. Listan toppas av Östersund och Åre. Därefter ett hopp ner till Funäsfjällen följt av Vemdalen/Hede och västra Jämtlandsfjällen.

Tänkbara sommarresmål i Jämtland Härjedalen kategoriserat (top of mind och totalt upp till 3 svar per respondent)

Även om det destinationsspecifika resandet, framförallt kopplat till fjälldestinationerna, har ökat under de senaste åren, är det fortfarande den "klassiska rundresan" som står högst på önskelistan över se/göra/uppleva vid en eventuell sommarresa. "Åka runt och titta på/uppleva naturen/landskapet/sevärdheter" anges av tre fjärdedelar. Därefter följer vandring (55%), besök av besöksanläggningar (34%), matupplevelser (31%) och fiske (21%). Kvinnor är mer intresserade av besöksanläggningar och matupplevelser, medan männen hellre fiskar. Aktiviteter som mountainbike/cykling och "äventyrssporter" är också lite mer intressant för männen, men allra tydligast är intresset, kanske inte helt oväntat, åldersrelaterat. Det är överlag små skillnader kopplat till intresset beroende på om man har besökt Jämtland Härjedalen på sommaren tidigare eller ej, med några undantag. Hälsa på släkt och vänner är av förklarliga skäl betydligt mer intressant/prioriterat bland dem som har tidigare besöksfarenhet och en relation till regionen. Bland dem som besökt Jämtland Härjedalen de senaste 5 åren utmärker sig också fiske och vandring i viss utsträckning.

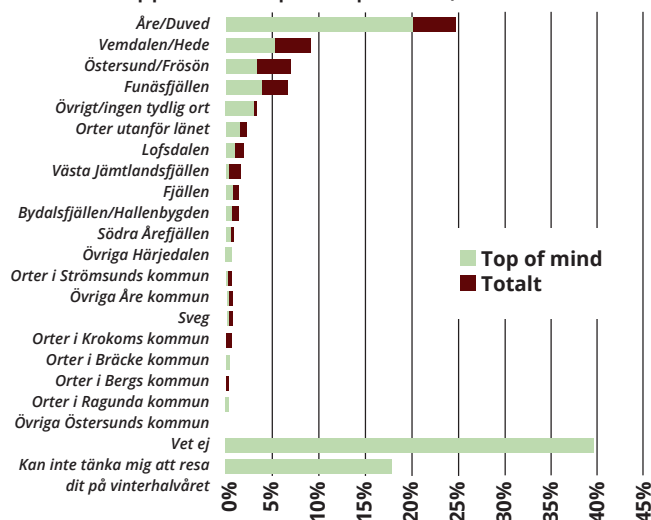
Se/göra/uppleva vid en eventuell sommarresa till Jämtland Härjedalen

Marknadens intresse - resmål och vinterupplevelser

Drygt 8 av 10 svarande kan tänka sig att besöka Jämtland Härjedalen under vintern, och av dessa är det drygt hälften som kan ange minst ett tänkbart/önskat resmål. Åre intar en särställning bland tänkbara resmål, följt av Vemdalen/Hede, Funäsfjällen och Östersund/Frösön. I gruppen som besökt Jämtland Härjedalen de senaste 5 åren på vintern utmärker sig de 3 stora vinterdestinationerna inte oväntat ännu tydligare. Men även Lofsölen, Bydalsfjällen och Södra Årefjällen ökar sina svarsandelar tydligt.

Tänkbara vinterresmål i Jämtland Härjedalen kategoriserat (top of mind och totalt upp till 3 svar per respondent)

Utförsåkning är det som är mest intressant under ett eventuellt vinterbesök och anges av 50% av de svarande, 75% bland dem som har besökt Jämtland Härjedalen de senaste 5 åren. Därefter följer "åka runt och titta på/uppleva naturen/landskapet/sevärdheter" (40%), det vill säga det som är mest intressant under sommarhalvåret, följt av längdåkning (38%), skoter (32%), matupplevelser (26%) och turåkning (23%). Samtliga svar som relaterar till skidåkning i olika former är relativt sett mindre intressanta för gruppen som inte har besökt regionen på vintern, även om de ligger högt upp även för denna grupp.

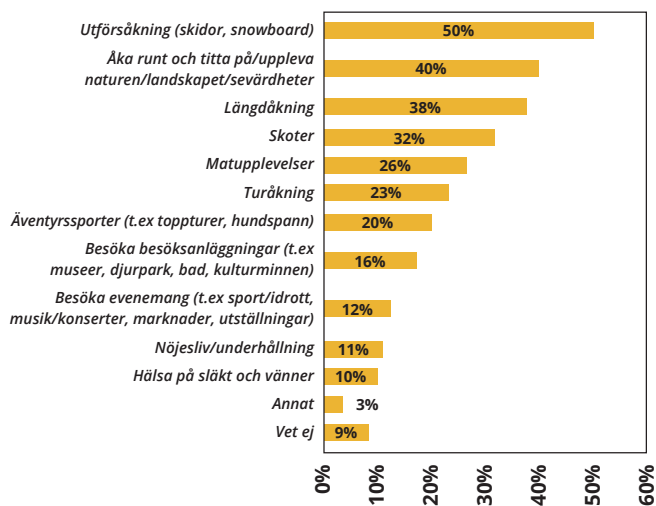
Relativt sett finns i gruppen ett något större intresse för skoter, besöksanläggningar och evenemang samt rundresa. Detta kan vara intressant att ha i åtanke när man letar nya målgrupper och besökare under vintern, där det inte är givet att det "traditionella utbudet" på skiddestinationerna är det som är mest intressant.

*"Utförsåkning är största
reseanledningen vintertid i
Jämtland Härjedalen."*

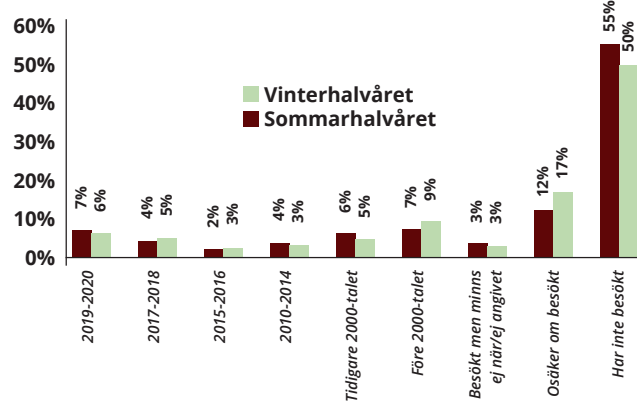

Vemdalen. Foto: Joachim Lagercrantz

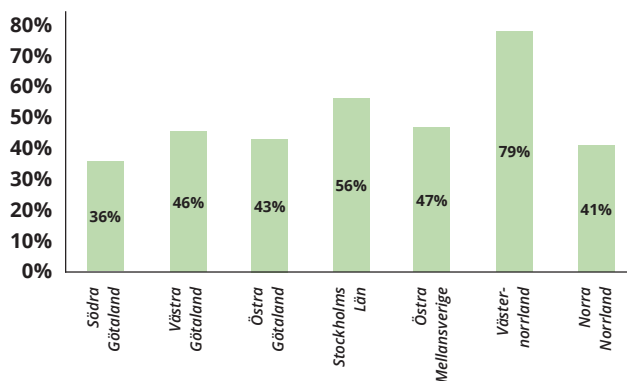
Se/göra/uppleva vid en eventuell vinterresa till Jämtland Härjedalen

Besökshistorik för sommarhalvåret respektive vinterhalvåret

Andel som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen efter hemregion

Marknadens besökshistorik

Sammanlagt så har knappt hälften av den svenska marknaden någon gång besökt Jämtland Härjedalen, antingen på sommarhalvåret, vinterhalvåret eller både och. Om man tittar på besök av mer "färsk karaktär" så är det drygt 1 av 10 som har gjort ett besök de senaste 3 åren, samma andel sommar som vinter. Det geografiska avståndet har en relativt stor betydelse kopplat till besökshistoriken, där andelen som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen är högst i Väster-norrlands län, medan motsatsen gäller för södra Götaland.

Framtidens gäster i Jämtland Härjedalen

Framtida boendekapacitet

Kopplat till JHT:s tidigare projekt Turism 2030 fanns en målsättning att öka antalet kommersiella gästnätter från 3 miljoner (2016) till 3,6 miljoner (2030). En central fråga i sammanhanget är om dagens boendekapacitet räcker för att detta mål ska kunna förverkligas.

Sett över hela året finns det under ett normalår mycket ledig boendekapacitet, men om man utgår från de perioder då efterfrågan är som allra störst ser det annorlunda ut. Om man utgår från länets 4 största destinationer så finns en kapacitetsbrist under återkommande perioder. Här följer en översiktlig sammanfattning:

- Åre har kapacitetsbrist ca 45 dagar per vinter (hotell, lägenhet/stuga)
- Vemdalen har kapacitetsbrist ca 50 dagar per vinter (i första hand lägenhet/stuga)
- Funäsfjällen har kapacitetsbrist ca 25 dagar per vinter (i första hand lägenhet/stuga)
- Östersund har kapacitetsbrist ca 25 dagar per sommar (hotell)

Därutöver finns det naturligtvis kapacitetsbrist enstaka dagar/helger både på ovanstående och andra destinationer främst i samband med evenemang och konferenser.

Om man ser framför sig att den målsatta ökningen på ca 600 000 gästnätter skulle fördelas i rum och tid så som nuvarande beläggning ser ut, innebär det att ca 115 000 av totalt 600 000 gästnätter hamnar på perioder i de 4 destinationerna där det i dagsläget i princip är fullbelagt. Hur detta hanteras finns det naturligtvis många alternativa lösningar på.

Ett exempel på beräkning, baserat på hur nuvarande boendestruktur ser ut resulterar i ett behov av knappt 3 000 nya kommersiella bäddar. Med en mix av hotell och stugor/lägenheter skulle det innebära ett nybyggnadsbehov på ca 450 nya hotellrum och ca 1 500 nya lägenheter/ stugor. I dessa beräkningar har inte behovet av att ersätta äldre boendekapacitet med ny modernare utifrån gästernas ökade krav tagits med.

”Under pandemiåret 2020 upplevde fjälldestinationerna en jämnare beläggningsgrad. Troligen beroende på att fler kombinerade en fjällvistelse med distansarbete.”

Isfiska. Foto: Sandra Lee Pettersson

Vandring, Jämtlandstriangeln. Foto: Niclas Vestefjell

Hur hittar nya besökare till regionen?

Aterkommande gäster

Merparten av våra gäster besöker oss mer eller mindre regelbundet, vi kallar det kort och gott för återkommande gäster. De utgör basen för företagen på våra destinationer. Många har en fast relation genom eget fritidsboende, släkt och vänner, men många väljer också att återkomma för att de har hittat sina egna "pärlor" runt om i regionen. En del föredrar vintern, andra sommaren, men vi har också ett stort antal gäster som regelbundet besöker oss året runt. En hög andel återkommande gäster är ett resultat av de fina upplevelser och det goda värdskapet som levereras av alla företag och aktörer inom länets besöksnäring. Vi är medvetna om att dessa mönster kan förändras efter pandemin, men så här såg det ut före utbrottet.

Att förlita sig på återkommande gäster är inte hållbart i längden, det finns en ständig utmaning med att locka nya gäster, inte minst mot bakgrund av de tillväxtmål som finns för besöksnäringen. Hur hittar då nya besökare till regionen? Detta är en komplex process som inte har några enkla och givna svar, men kunskap och förståelse för hur potentiella besökare tänker och resonerar underlättar arbetet med att locka dem till besök.

Skapa kännedom om våra resmål

När det gäller att locka nya besökare till Jämtland Härjedalen så kan man se processen i flera olika steg. I första fasen handlar det primärt om att man måste känna till resmålet. I nästa fas är bilden av resmålet en viktig faktor för att det ska komma ifråga som ett valbart/intressant alternativ. Därefter tar informationsinsamlingen vid, följt av en beslutsprocess. En förutsättning för att resmålet ska vara ett alternativ under hela processen är naturligtvis att det matchar den potentiella besökarens intressen och drivkrafter kopplat till resor/semester. Hela den här processen kan se olika ut för olika typer av människor, men i grunden är detta steg som de allra flesta går igenom på ett eller annat sätt.

Rekommendationer från vänner och bekanta

Både kännedom om och bilden av ett resmål är något som i de flesta fall byggs upp över tid, även om det också kan handla om snabba processer. Exponering i olika typer av media, det man får höra och se (t ex i sociala medier) från vänner och bekanta är viktigt input. Om man sedan upplever att resmålet är tillräckligt intressant utifrån egna preferenser och önskemål påbörjas en mer aktiv process där man söker information på olika sätt. Här är digital information central, genom googling, specifika resesajter, bokningssajter m m. Men även tryckt information (broschyrer, kartor, reseguider etc.) spelar fortfarande, särskilt för vissa grupper, en betydande roll. Även personliga kontakter, exempelvis

via ett turistcenter har betydelse. När man sedan ska fatta det slutliga beslutet så är det många olika faktorer som läggs samman och utvärderas, men ibland fattas beslutet säkerligen också på andra grunder. Vänner och bekanta med erfarenhet från det tänkta resmålet kan många gånger vara mycket viktiga som "intygare" att man gör ett bra val.

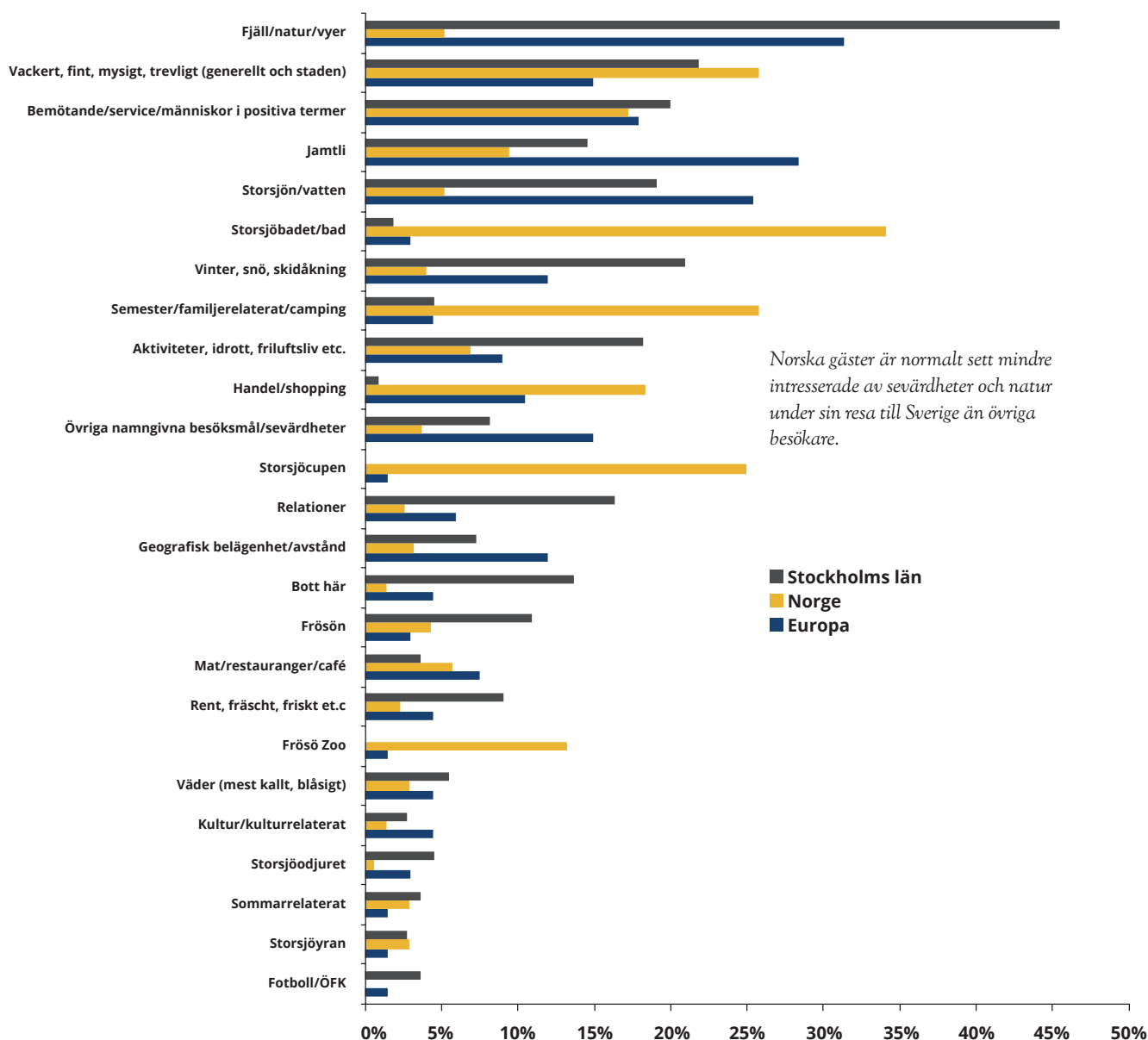
Nya gäster till följd av pandemin

Till följd av pandemin och restriktioner kopplade till denna kunde vi se ett ökat intresse för Hemester och Svemester samt friluftsliv med delvis helt nya gäster för regionen. Med tanke på gästnattsutvecklingen så ser det ut som om en relativt stor andel svenskar känner till Jämtland Härjedalen och att pandemin nu fick dem att ta steget att göra en resa. Det kommer att bli intressant att se om dessa nya gäster blir återkommande.

Besökarens beslutsprocess – Exemplet Östersund

Lite av ovanstående resonemang kan exemplifieras med hjälp av ett axplock av frågeställningar från den undersökning som genomfördes i Östersund sommaren 2017 – före pandemin. För att belysa skillnader mellan olika typer av besökare så visas exempel utifrån tre olika geografiska marknader, Stockholm, Norge och Europa. Även om exemplet specifikt handlar om Östersund kan det skapa förståelse och kunskap även ur ett generellt perspektiv kring olika faktorer kopplat till besökarens beslutsprocess. Naturligtvis färgas svaren på en del av frågorna av att det är gäster som har besökt Östersund som har svarat på frågorna, men det intressanta är att se vad det finns för generella drivkrafter och hur dessa sedan via olika påverkans- och informationskanaler delvis ligger till grund för bilden av Östersund och sedan omsätts till ett faktiskt besök.

Vad associerar du främst med Östersund. Fritextsvar som kategoriserats i efterhand. Besökare i Östersund sommaren 2017

Drivkrafter för en sommarresa

Särskilt intressant är det att studera och analysera likheter och skillnader mellan de olika marknaderna. Vissa saker uppvisade små skillnader, exempelvis avkoppling/vila, mat- och restaurangupplevelser och besöksanläggningar när det handlar om generella drivkrafter för en sommarresa i Sverige. Andra faktorer, exempelvis sevärdheter/natur, umgänge/sociala relationer, shopping, sol/bad/värme uppvisar betydande skillnader mellan de olika marknaderna. Norska gäster är mindre intresserade av sevärdheter och natur under sin resa till Sverige än övriga besökare i undersökningen som utfördes 2017.

När det gäller idéer/inspiration till en resa så kan man konstatera att det råder stor samstämmighet kring Internet och input från vänner/bekanta, medan övriga alternativ (TV undantaget) uppvisar betydande skillnader mellan marknaderna. De norska gästerna använder inte reseguider, magasin, dagstidningar och resebyråer på samma sätt som övriga besökare.

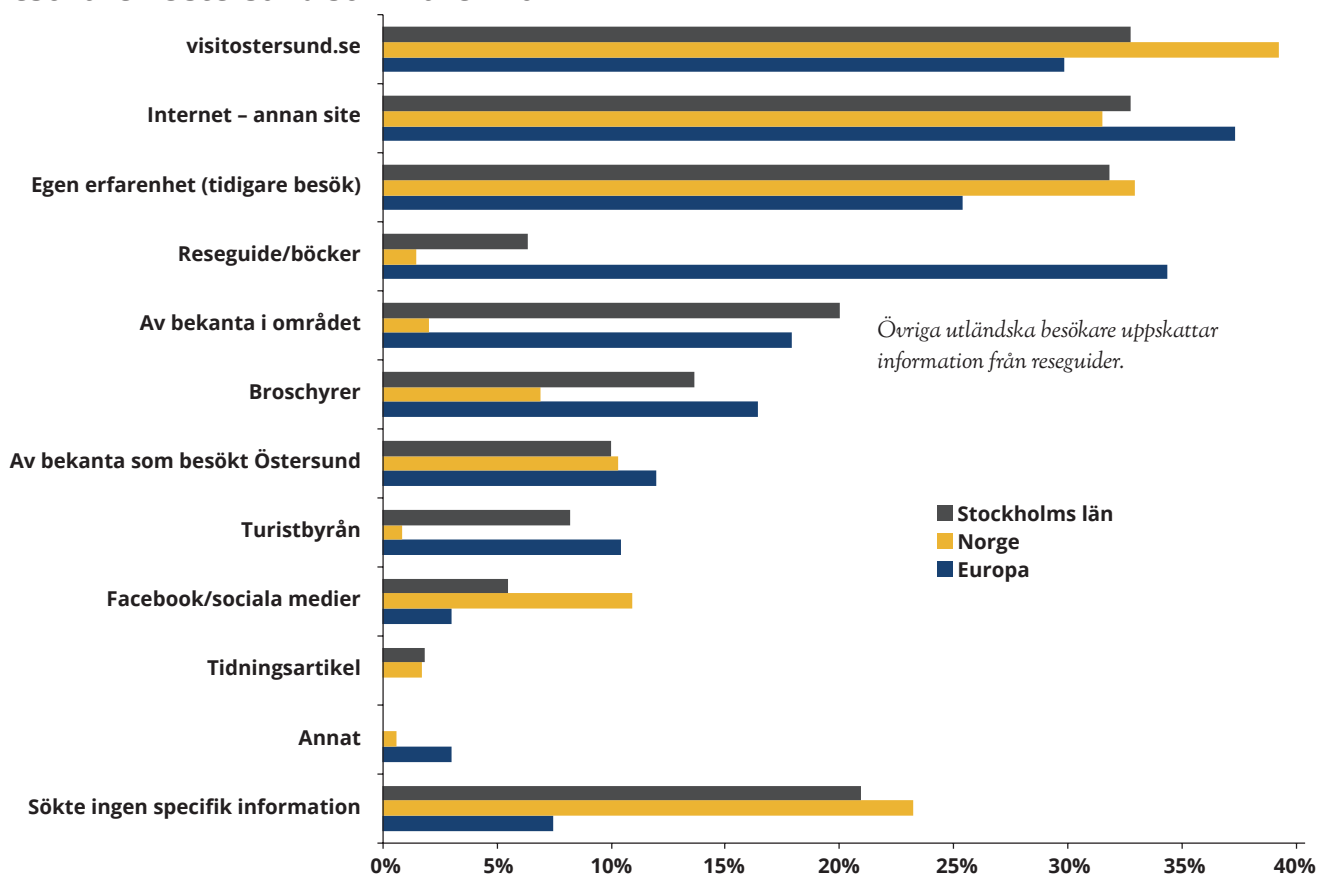
Även bilden av Östersund ser väsentligt olika ut för de olika marknaderna, särskilt den norska marknaden avviker kraftigt. Det avspeglar sig tydligt när det handlar om frågan varför man primärt besökte Östersund. Den norska gästen uppskattar Storsjöbadet, evenemang och att umgås med familjen, medan övriga gäster uppskattar fjällvyer, Storsjön, Jamtli och aktiviteter i naturen.

Kontentan är att det är viktigt med omvärldsbevakning och att följa trendutveckling för att förstå vad som är viktigt för olika typer av besökare, vilken övergripande bild de har av resmålet och utifrån det, anpassa budskap och kommunikation, både när det gäller innehåll och val av kanaler.

Helags. Foto: Erika Willners

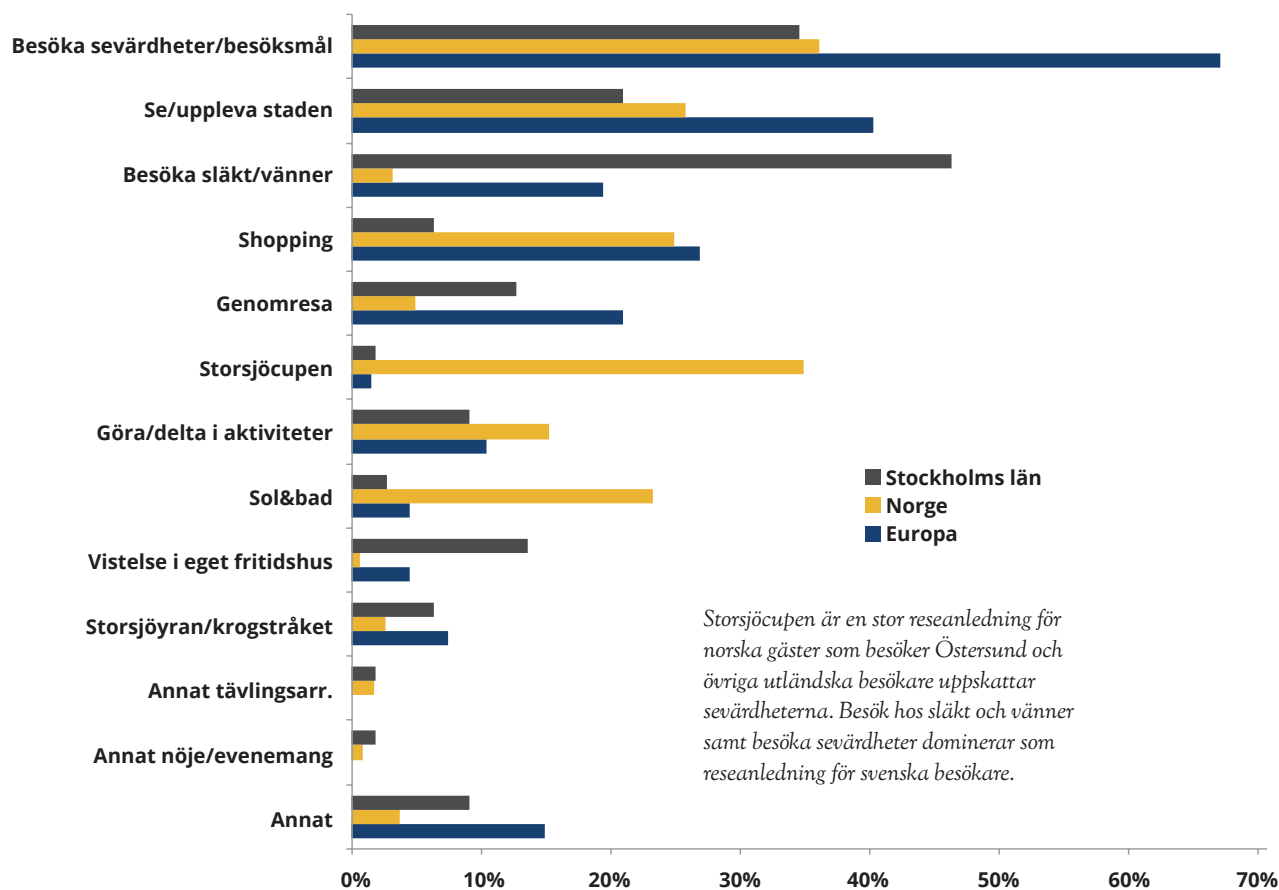
Sökte du någon information om Östersund inför det här besöket? Besökare i Östersund sommaren 2017

Storsjöcupen. Foto: Storsjöcupen

Vilken var den främsta anledningen till att du besökte Östersund? Besökare i Östersund sommaren 2017

Storsjöcupen är en stor reseanledning för norska gäster som besöker Östersund och övriga utländska besökare uppskattar sevärdheterna. Besök hos släkt och vänner samt besöka sevärdheter dominerar som reseanledning för svenska besökare.

Ett gott värdska ger fler gäster

Att ett gott värdska ger fler gäster är ingen nyhet, men med den ständigt ökande konkurrensen är det kanske än mer angeläget i dag att erbjuda våra gäster en högkvalitativ upplevelse. Under de senaste åren har det runt om i Jämtland Härjedalen genomförts utbildningar i värdska för att ytterligare öka konkurrenskraften när det gäller personalens bemötande, service och kunskap. Detta avspeglar sig inte minst i resultat från den genomförda undersökningen bland regionens större vinterdestinationer där gästerna överlag ger goda betyg samt uppvisar en hög återvändarfrekvens och vilja att rekommendera vänner och bekanta. Man kan konstatera att resultatet ligger mer samlat vid en jämförelse mellan destinationerna jämfört med hur det såg ut för 5-10 år sedan, trenden på de destinationer som gör mätningar regelbundet är dessutom positiv.

För att understryka betydelsen av att tillfredsställa gästerna fullt ut, visar resultat från undersökningar från regionens

vinterdestinationer att sannolikheten är 2,5 gånger större att den mycket nöjda gästen (betyg 6) jämfört med en gäst som är ganska nöjd (betyg 4) återvänder. När det gäller viljan att säkert ge rekommendationer är viljan drygt 3 gånger så hög bland de mycket nöjda gästerna (betyg 6) jämfört med de ganska nöjda gästerna (betyg 4).

Sommargästernas helhetsbetyg

Sommarundersökningar från Åre (2021), Östersund (2017) och JH infopoints (2019) visar på ett långsiktigt förbättrat resultat. Helhetsbetyget för Åre har förbättrats från 5,1 (2015) till 5,5 (2021). För Östersund har betyget förbättrats från knappt 4,9 (2013) till drygt 5,1 (2017). I den länsövergripande undersökningen kring besöksservice 2019 hade helhetsbetyget förbättrats från 5,3 (2017) till 5,4 (2019). Det har i sin tur medförd ökade benägenhet att rekommendera vänner/bekanta, från 55% till 62% (svarat ja, säkert). För Åre ligger andelen som svarat ja, säkert på 80%. Nöjda gäster är mycket värdefulla ambassadörer. Det betyder i sin tur att det är mycket viktigt att inte slå sig till ro, utan ständigt arbeta med att utveckla och förfina den upplevelse man vill erbjuda sina gäster.

Kallskedet. Foto: Mats Lind

Infopoints - ett nytt sätt att ge information på plats

Även om resandet under barkmarksperioden/sommaren på senare tid blivit mer destinationsbundet, så är det fortfarande en stor andel som reser runt inom ett större område. För dessa ökar betydelsen av att kunna få tillgång till relevant information under själva resan/vistelsen, både för att hitta olika typer av upplevelser, logi och annan service. Här sker idag ett utvecklingsarbete på flera fronter för att tillgodose gästernas behov. Den kanske tydligaste insatsen handlar om utvecklingen av så kallade infopoints. Tanken är att utöka antalet informationsplatser runt om i Jämtland Härjedalen genom att låta olika typer av serviceställen (exempelvis bensinmackar, butiker, campingplatser) få rollen som en informationspunkt, man skulle kunna kalla det en "turistinformation light". Genom utbildning och informationsstöd blir personalen på dessa infopoints också turistinformatörer som kan ge service till besökarna. Runt om i länet finns i dagsläget ca 100 infopoints fördelat på 13 destinationer. I varje destination finns minst en auktoriserad turistinformation via Visita. Dessa bildar nav för support av de olika infopointarna.

Synliggöra infopoints

En undersökning genomfördes sommaren 2019 på ett urval infopoints och turistinformationer/turistcenter runt om i Jämtland Härjedalen, för att få kunskap om hur besökarna uppfattar regionens besöksservice. Undersökningen ger en hel del intressant information. Först och främst kan man konstatera att de som besöker en infopoint primärt inte gör det för att söka information. Knappt 1 av 10 angav att informationssök var huvudsaken till besöket. Noterbart är också att 3 av 4 inte kände till i förväg att anläggningen/platsen var en infopoint. Man kan också konstatera att ca 10% även efter besöket på infopointarna inte var medvetna om att de besökt en infopoint. Bland dem som besökte en turistinformation/ett turistcenter var det drygt 7 av 10 som primärt gjorde det för att söka information. Man ska vara medveten om att vissa turistcenter, exempelvis Härjedalens Fjällmuseum både var besöksanläggning och ett turistcenter. En slutsats blir att en viktig framtida utmaning är att på ett bättre sätt synliggöra för besökaren att det går att få bra/relevant information på ställen (infopoints) som inte är traditionella turistinformationer/turistcenter.

God besöksservice leder till merförsäljning

Oavsett om det handlar om en infopoint eller en turistinformation/turistcenter så är besökarna generellt sett mycket nöjda med såväl bemötande, serviceförmåga och kunskap som levereras av personalen. En absolut merpart, drygt 8 av 10, svarar att de absolut fick hjälp/service med sin fråga/sitt ärende, något högre andel på turistinformation/ turistcenter jämfört med infopoint. Drygt 3 av 10 (fler jämfört med 2017) angav att man fick tips/idéer som gjorde att man ändrade sina planer och nästan 40% av dessa angav också att detta fick dem att förlänga besöket i området. Förlängda besök innebär merförsäljning vilket är värdefullt för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. Utfallet är sammantaget lite mer positivt för turistinformationerna/turistcentren, men även infopointarna bidrar positivt. Av samtliga som besökt en infopoint är det cirka 7% som anger att de fått tips/idéer som fått dem att förlänga besöket i området. Motsvarande för turistcenter är 15%.

Vemdalens turistinformation ökade antalet besökare med 6 606 personer (+62%) under 2020, från 10 597 år 2019 till 17 203 under 2020. Under 2021 hade de 16 079 besökare.

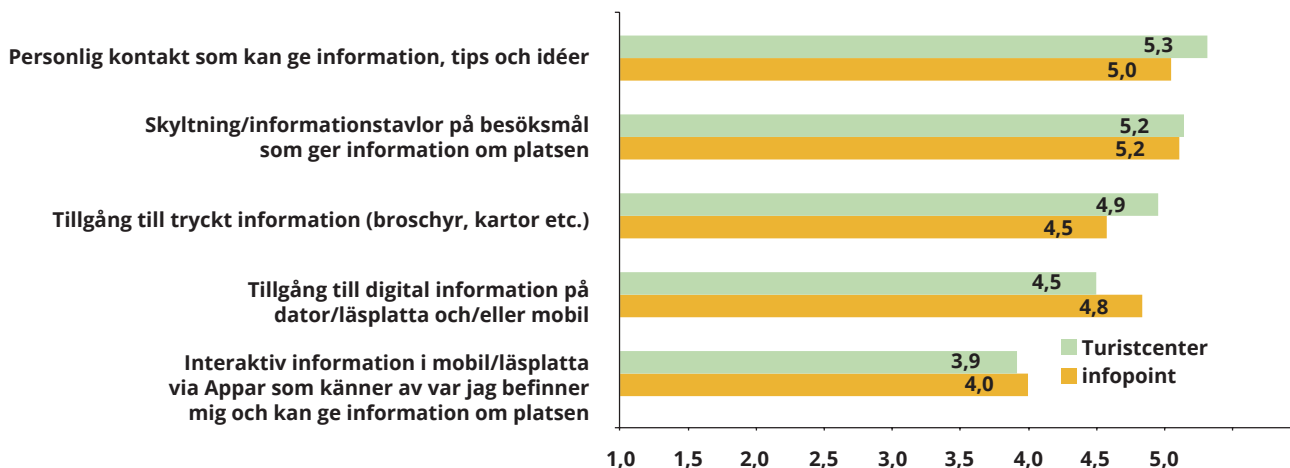
Personlig kontakt värderas högt

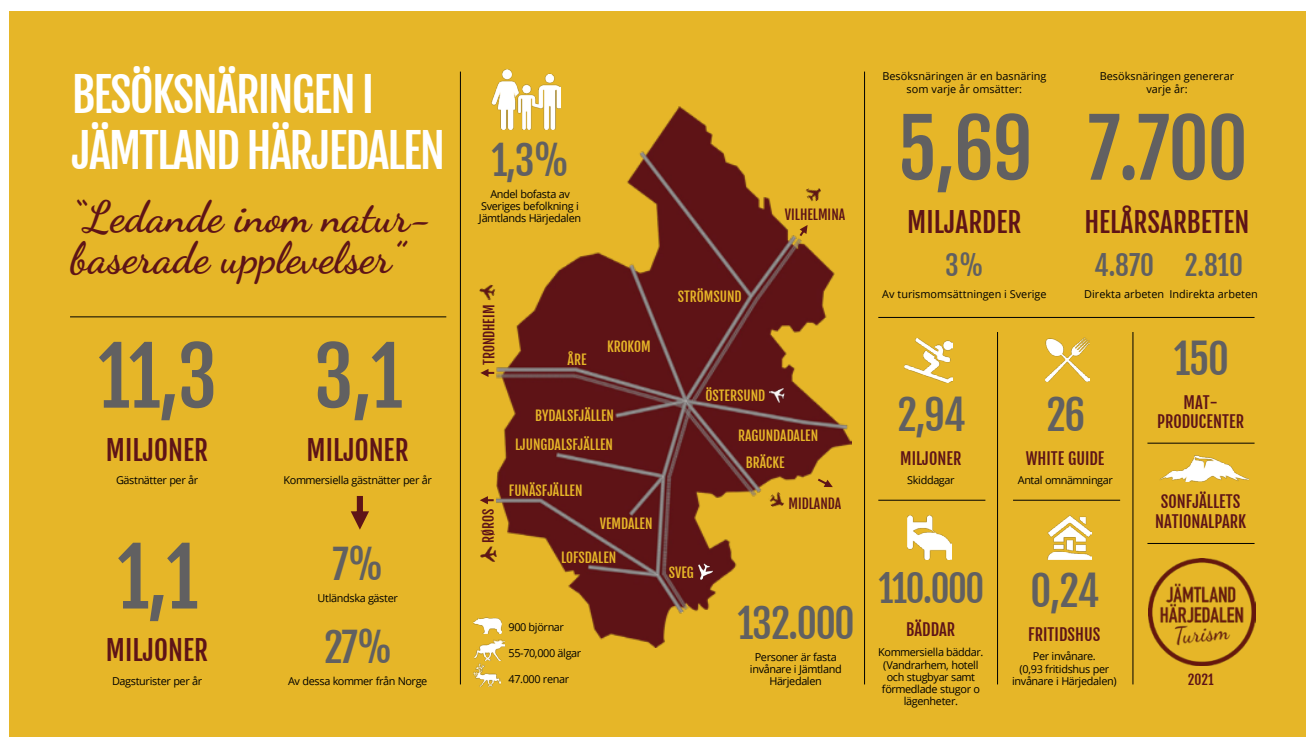
I undersökningen ställdes också frågor om vad besökarna värderar som viktigt när man söker information under den aktuella resan/det aktuella besöket. Mönstret är detsamma för båda grupperna och i topp hamnar personlig kontakt, följt av skyltning/informationstavlor på besöksmål. Men även tillgång till digital information på dator/läsplatta och/eller mobil värderas högt, särskilt bland besökarna på en infopoint, medan turistcenterbesökaren i högre grad värderar tryckt information (broschyrer, kartor etc). Minst intressant/viktigt är interaktiv information via appar etc. Resultatet påverkas måhända något av att de som svarar har besökt någon typ av bemannad besöksservice, men visar ändå betydelsen av "traditionella" informationskanaler under sommarperioden.

Viktigt vid informationsbehov på plats i en destination

I topp hamnar personlig kontakt följt av informationstavlor på besöksmål och tryckt information.

Minst intressant för besökare vid en turistinformation eller infopoint är interaktiv information via appar etc.

Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen 2021. Illustration: Aloq

Besöksnäringen är en stark medskapare till ett livskraftigt Jämtland Härjedalen

Den skapar arbetstillfällen, bidrar till attraktiviteten för hela regionen, utvecklar och bidrar till att bibehålla en levande bygd samt skapar stolthet och gemenskap bland de fast boende.

Besöksnäringen innefattar enorm kompetens i form av företagare som berikar Jämtland Härjedalen med engagemang och innovation – som utvecklar och tar regionen framåt, skapar skatteintäkter och tillväxt.

Den skapar också många förstagångsjobb, som för samman människor och kulturer och därmed bidrar turismen till ökad integration.

Jämtland Härjedalen Turism ekonomisk förening (JHT) bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. JHT företräder regionens besöksnäring i nationella och internationella sammanhang och samverkar med regionens destinationer och turismföretag, med företrädare för offentlig sektor, intresseorganisationer m fl. I föreningens styrelse finns företrädare för regionens besöksnäring samt representanter från Region Jämtland Härjedalen.